

A 5557

A
NAGYVÁRADI KIR.
KATH. JOGAKADÉMIA
ALMANACHJA

AZ 1907—1908. TANÉVRŐL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
K Ö Z L I

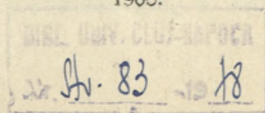
AZ I G A Z G A T Ó.

HARMINCZNEGYEDIK ÉVFOLYAM.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA NAGYVÁRADON.

1908.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. TÖRTÉNELMI VISSZATEKINTÉS.

A nagyváradi kir. akadémiát b. e. Mária Terézia alapította az 1780-ik évben. Eleintén ugyan csak a bölcsészeti szakma volt ezen akadémián képviselve, de már 1788. évi június hó 17-én kormányrendelet által két évfolyamú jogi fakultással kibővítettett, mely évfolyamok közül az első 1788. szept. 1-én, a második 1789. évi szeptember 1-én nyitott meg.

1855-ben a tanintézet cs. kir. jogakadémia neve alatt három évfolyamú jogtanodává szerveztetett, mindazonáltal a jogvégzetteket csak kivételesen bocsátották, még pedig 4 egyetemi félév utánpótlása mellett a jogi szigorlatokra. A tannyelv német volt. A bölcsészeti tanfolyam pedig még 1850-ben a helybeli premontrei főgymnasiumba, mint ennek a 7. és 8. osztálya, beolvasztatott.

1861-ben ismét a magyar tannyelv hozatott be, 1867-ben újabb ideiglenes szervezetet nyert az intézet, végre 1874-ben az azon évi május hó 4-én kelt legfelsőbb elhatározással *a két magyar egyetem jogi karával egyenjogú, négy évfolyamú teljes jog- és államtudományi karrá alakítottát út*, melynek végeztével a jogtanulók közvetlenül, azaz minden utánpótlás nélkül, de csak egyetemen, jogszigorlatokra bocsáttatnak.

1889. évi március hó 17-én az intézet *százados fennállásának jubileumát* ünnepelte meg.

Jelenleg a nagyváradi kir. jog- és államtudományi karnál következő nyolcz tanszék van rendszeresítve u. m.: 1. a római jogra, 2. a jogbölcsészetre és büntető jogra, 3. a nemzetgazdaságtan-, pénzügytanra és a magyar pénzügyi törvényekre, 4. a magyar és osztrák magánjogra, 5. a peres és perenkívüli eljárásra, váltó- és kereskedelmi jogra, 6. a statisztikára és a magyar közigazgatási jogra, 7. a jogtörténetre és egyházi jogra, 8. a politikára, a magyar közjogra s a jog- és államtudományokba való általános bevezetésre. Ezen kívül előadatnak még a bánya- és tételes nemzetközi jog,

a bölcsészeti erkölcsstan, a művelődéstörténet, az egyetemes történet legújabbkori része, az államszámviteltan, a törvény-széki orvostan és a közegészségtan.

Az intézet a kath. tanulmányi alapból tartatik fenn.

II. A JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR SZEMÉLYZETE.

Igazgató :

Pilismaróti dr. *Bozóky Alajos*, kir. tanácsos, képesített egyetemi magántanár, a római jog nyilv. rendes tanára, az I. alapvizsgálati bizottság e. i. elnöke s a jog- és az államtudományi államvizsgálati bizottságoknak tagja, továbbá a m. jogászgylülés állandó bizottságának, a biharmegyei régészeti és történelmi egylet s a nagyváradi jogász-egylet, a Sz.-István Társulat választmányának s irodalmi osztályának tagja, a budapesti t. egyetemi központi növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolájának s a nagyváradi Szigligeti Társaság tiszteletbeli tagja. Olaszi, Lukács György-utca, 23. sz. a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nyilvános rendes tanárok :

Dr. *Molnár Imre*, képesített egyetemi magántanár, a nemzetgazdász, pénzügytan, m. pénzügyi törvényisme és a tételes nemzetközi jognak ny. r. tanára, az államtudományi államvizsgálati bizottság e. i. elnöke, a II. alapvizsgálati bizottságnak tagja, Nagyvárad város hegyközségének elnöke, törvényhatósági, jogügyi, pénzügyi, szépészeti és közlekedésügyi bizottságának s központi választmányának és a községi iskolaszék tagja, a szőlősgazdák országos egyesületének al-elnöke. Szigligeti-utca saját házában.

Köröstarjáni Dr. *Hoványi Gyula*, képesített egyetemi magántanár, a jogbölcsész és büntető jognak ny. r. tanára, a II. alapvizsgálati bizottság e. i. elnöke, a jogtudományi államvizsgálati bizottságnak tagja, akadémiai könyvtárnok, Nagyvárad város törvényhatósági, jogügyi, pénzügyi, gyámhatósági bizottságának tagja, a Szent-István Társulat és az országos Pázmány-egyesület rendes tagja, a nagyváradi Jogász-egylet és a Szigligeti-Társaság, valamint a nagyváradi Katholikus Kör választmányának tagja, tudományos és művészeti osztályának elnöke, a nagyváradi Kath. Legényegyesület választmányának tagja, kath. autonómiai kongresszusi képviselő. Olaszi, Kórház utca, 4 sz. a. Saját házában.

Dr. *Ágoston Péter*, okleveles bíró, képesített egyetemi magántanár, a magyar és osztrák magánjog s a magyar bányajognak ny. r. tanára, az I. alapvizsgálati s a jogtudományi államvizsgálati bizottság tagja, Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tagja, a nagyvárad-i Jogász-egylet titkára, a Társadalomtudományi Társaság, a Szigligeti-társaság, a Biharmegyei Casino választmányi tagja, a nagyvárad-i Társadalomtudományi Társaság, a Nagyvárad-i Népiroda elnöke. Olaszi, Rákóczi-ut 28. sz. a.

Dr. *Mártonfy Marczel* ügyvéd, képesített egyetemi magántanár, a peres és perenkívüli eljárás, kereskedelmi és váltójog ny. r. tanára, az I. alapvizsgálati és a jogtudományi államvizsgálati bizottság tagja, a Társadalomtudományi Társaság és a Szigligeti-társaság választmányi tagja. Olaszi, Rákóczi-ut 32.

Dr. *Kiss Géza*, képesített egyetemi magántanár, az encyclopaedia, magyar közjog és a politika ny. r. tanára, a két alap- és államvizsgálati bizottságok tagja. Olaszi, Sal Ferencz-utca 11. sz. a.

Nyilvános rendkívüli tanárok:

Dr. *Sigmond Andor*, a m. közigazgatási jog s a statisztika ny. rk. tanára, a II. alap- és a két államvizsgálati bizottság tagja. Olaszi, Schlauch-tér, 7—11.

Dr. *Notter Antal*, az egyházi jog s a m. alkotmány- és jogtörténet ny. rk. tanára, a kar jegyzője, a két alap- és az államtudományi államvizsgálati bizottság tagja, a Szent István társulat Tudományos és Irodalmi Osztályának, az Aquinói Szent Tamás Társaságnak választott tagja, a Szent László-Társulat és az Országos Pázmány-Egyesület választmányi tagja. Rákóczi-ut 55.

Magántanárok:

Dr. *Károly Irén*, premontrei kanonokrendű áldozár, képesített főgymnásiumi ny. r. tanár, a bölcsészeti erkölcsan magántanára, kolozsvári t. egyetemi magántanár, a magyar matematikai és fizikai társulat alelnöke. Olaszi, Uri-utca, prémontrei társház.

Dr. *Némethy Gyula*, nagyvárad-i egyházmegyei áldozó pap, theologiai ny. r. tanár, a budapesti m. k. t. egyetem theologiai karának bekebelezett tagja, a művelődéstörténet magántanára, az államtudományi államvizsgálati bizottság kültagja, szentszéki bíró, prosynodális vizsgáló, a Műemlékek orsz. bizottságának levelező tagja, a biharmegyei és n.-várad-i történelmi és régészeti egylet muzeumának öre. Seminarium.

Dr. *Baróthy Ákos*, Nagyvárad város t. főorvosa, a törvényszéki orvostan és a közegészségtan m. t. Olaszi, Rákóczi-ut 47. sz.

Hitszónok:

Dr. *Némethy Gyula*, (lásd fentebb.)

Könyvtárnok:

Dr. *Hoványi Gyula*, (lásd fentebb.)

Hivatalszolga:

Kertész István, az akadémiai épületben.

III. VIZSGÁLATI BIZOTTSÁGOK.

Megerősítették a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek 1907. aug. 14-én 74730. sz. rendeletével.

I. Alapvizsgálati bizottság:

Elnök: Dr. *Bozóky Alajos*, h. elnök: Dr. *Mártonfy Marczel*, tagjai: Dr. *Ágoston Péter*, Dr. *Kiss Géza*, Dr. *Notter Antal*.

II. Alapvizsgálati bizottság:

Elnök: Dr. *Hoványi Gyula*, h. elnök: Dr. *Molnár Imre*, tagjai: Dr. *Notter Antal*, Dr. *Kiss Géza*, Dr. *Sigmond Andor*.

Jogtudományi államvizsgálati bizottság:

Elnöke: Dr. *Mártonfy Marczel*, h. elnök: Dr. *Bozóky Alajos*, beltagjai: Dr. *Bozóky Alajos*, Dr. *Hoványi Gyula*, Dr. *Ágoston Péter*, Dr. *Kiss Géza*, Dr. *Sigmond Andor*.

Kültagjai:

Dr. *Berkovits Ferencz*, h. ügyvéd.
 Dr. *Hlatky Endre*, h. ügyvéd, az ügyvédi kamara elnöke.
 Dr. *Imrik Péter*, kir. táblai bíró.
 Dr. *Medvigy Mihály*, kir. táblai tanácselnök.
 Dr. *Urbán Adolf*, kir. kuriai bíró.
 Dr. *Rádl Ödön*, h. ügyvéd.
 Dr. *Wallner Ödön*, Biharvármegye t. főügyésze.

Államtudományi államvizsgálati bizottság?

Elnöke: Dr. *Molnár Imre*, h. elnöke: Dr. *Hoványi Gyula*, beltagjai: Dr. *Bozóky Alajos*, Dr. *Mártonfy Marczel*, Dr. *Kiss Géza*, I. r. *Sigmond Andor*, Dr. *Notter Antal*.

Kültagjai:

Dr. *Beöthy László*, Bihar megye ny. főispánja.
 Dr. *Karácsonyi János* nv. I. sz. kanonok, a M. T. Akadémia tagja.
 Dr. *Karsch Lollion*, nagyváradi I. sz. apát-kanonok.
 Dr. *Némethy Gyula*, theol. tanár, akad. mtanár és hitszónok.
Papp János, ny. megyei főjegyző, nvárad-belényes-vasohi vasuti igazgató.
Papp Miklós, kir. tanácsos, m. kir. pénzügyigazgató.
 Dr. *Wallner Ödön*, Bihar m. t. főügyésze.

IV. AZ 1907—1908. TANÉV TÖRTÉNETE.

Az idei tanévet 1907. évi szeptember 15-én nyitottuk meg a szokott ünnepélyességgel.

D. e. 10 órakor az akadémiai ifjuság, élén a tanári karral, a premontrei templomban Veni Sancté-ra ment. A misét dr. *Némethy Gyula* akadémiai hitszónok mondta. Azután mindnyájan az akadémia dísztermébe vonultak a tulajdonképeni tanév-megnyitó ünnepélyre. Ez alkalommal is a helybeli társadalom több kiváló tagja tisztelte meg akadémiánkat megjelenésével, u. m. *Szentkereszty Zsigmond* báró kir. táblai elnök, *Bary József* kir. tvszéki elnök, *Lányi József* tinnini püspök, nv. kanonok, Dr. *Berkovits Ferencz*, *Böszörményi Géza* ügyvédek, *Gálbory József*, kir. táblai titkár és mások.

Mindenekelőtt Dr. *Bozóky Alajos*, kir. tanácsos igazgató lépett az emelvényre s a következő megnyitó beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt Tanári Kar!
Szeretett akadémiai ifjuság!

Ismét megérkeztünk egy új tanév küszöbéhez! Első szavam Önökhöz: Hozta Isten! Mert bármihez fogjunk is az

életben, az Isten áldását kell munkánkhoz kérnünk, hogy sikeres legyen. Azért veszi kezdetét tanévünk a templomban. Ugyanis nem akarjuk, de nem is akarhatjuk, hogy a mi fáradságunk meddő és hiábavaló maradjon, hanem éppen ellenkezőleg azt akarjuk és kell is akarnunk, hogy az sikeres legyen. Miként a földműves hasztalanul fáradozik a szántással, vetéssel, ha nem áztatja termékenyítő eső a szomjas földet, épp úgy vagyunk mi is, kik szellemünket műveljük, ha nem árasztja reánk áldását a Mindenható. De a milyen kétségtelen, hogy nekünk, gyarló embereknek elkerülhetetlenül szükségünk van az Isten áldására, az korántsem kétségtelen, hogy fogunk-e valóban is részesülni az ő áldásában? Önkéntelenül érezzük, hogy az Isten áldásában leendő részesülésünk bizonyos előfeltételhez, nevezetesen ahhoz van kötve, hogy arra érdemeket szerezzünk. Hiszen az Isten áldása jutalom, már pedig a véges ember is csak az érdemeket jutalmazza, hogyan tételezhesük fel tehát a legtökéletesebb Lényről, hogy éppen minket jutalmazzon, ha meg nem érdemeltük?

Hát honnan s mi által szerezzük meg magunknak az óhajtott jutalomra való érdemet? Megfelel erre kinek-kinek a lelkiismerete, az az elnémíthatlan szózat a mi kebelünkben, mely lépten-nyomon kíséri minden cselekedetünket s megszólván szünet nélkül ítél, még pedig igazságosan, mi fölöttünk. Ennélfogva világos, hogy mindenben, amit tenni készülünk, először is önnön lelkiismeretünk intó szavára hallgassunk, akkor csaknem teljesen nyugodtak lehetünk, hogy helyesen cselekszünk, netalán még fennmaradó kételyeink eloszlatása végett pedig forduljunk azokhoz, akik gazdag élettapasztalataiknál fogva biztos kézzel rámutathatnak az általunk követendő ösvényre. Ime, ebben rejlik a mi feladatunk: *teljesítse mindenki lelkiismeretesen a maga kötelességét.* Mi, tanáraik, rajta leszünk, hogy önöket, ifju barátaim, a haza hasznos polgáraivá neveljük. Önöknek pedig szintén rajta kell lenniök, hogy a mi vezetésünk mellett magukat a haza hasznos polgáraivá kiképezzék.

Nem mondok új dolgot, a midőn hangsúlyozom, hogy az ember társas lény és hogy ez az axioma már egymagában számtalan kötelességeinket tárja föl előttünk. Csak a társulás mellett képzelhető az emberi nem tökéletesbedése. Már az egymásra utaltságunk pusztá tudata nemcsak rokoni érzelmeket kelt bennünk egymás irányában, hanem egyszersmind megnyugtatólag hat a mi kedélyünkre, ez pedig hathatós ösztönül szolgál nekünk arra, hogy magunkat hasznosakká tenni iparkodjunk. Már bölcs *Seneca* mondá, hogy az ember

a kölcsönös segélynyújtásra született* és hogy a kölcsönös kötelességteljesítésben rejlik a mi legnagyobb biztonságunk.** De persze majdnem minden azon pont körül forog, hogy milyennek képzeljük magunknak azt a társadalmat, amelyben boldogulásunkat és tökéletesbedésünket föllelni kívánjuk. Sajnos, hogy ebben a tekintetben szétágazó véleményeket találunk, holott a mindnyájunk boldogulására rendelt közintézmények belső lényege felől teljes egyetértésnek kellene uralkodnia közöttünk. Azonban a történelem tanúsága nem hagy bennünket sokáig bizonytalanságban, hogy menten be ne lássuk, hogy *nem felel meg a mi természetünknek* az olyan társadalom, mely nem ismer el semmiféle tekintélyt, melyben mindenki csak parancsolgatni szeretne, de engedelmeskedni senki sem akar, mely még az atya Ur Istent is szidja, káromolja és gyalázza, mely gyűlölséget és konkolyt hint az emberek közé s őket szünet nélkül az osztályharczra tüzeli, mely a szőszegést nemcsak megengedettnek hirdeti, hanem valahányszor az egyéni érdek javasolja, egyenesen arra buzdít is, amely megdöbbenő cinizmussal megtagadja a hazát, károsnak mondja a hazafias érzületet s ennek mindennemű nyilvánítását, sőt a polgárokat teljesen föl is oldja minden hazafias áldozat és kötelesség alól, mely csupán a gyomorról való gondoskodást állítja föl az emberek végcéljára gyanánt és egyedül abból a szempontból ítéli meg az egész életet s annak minden lüktetését!

Szerencsére még ma nem tartunk ott, hogy már-már teljesen benne volnánk a néhány rikító ecsetvonással vázolt „új“ társadalomban; még állanak a „régik“ társadalom intézményei és oszlopai, de nem hunyhatunk szemet a fölött, hogy igen heves, jobb ügyhöz méltó buzgalommal megindított támadás készül körülöttünk csaknem minden ellen, ami eddig szent és drága volt nekünk. S napról-napra jobban és jobban érezzük a szükségét annak, hogy friss erők lépjenek a kidőlt régi harcosok helyébe, férfias bátorsággal szembe szállandók a vakmerő rombolókkal.

Ezeket a friss erőket, ezeket a pro aris et focis a porondra lépő új küzdőket önökben látom, kedves ifjak!

Bármilyen komor felhők borítsák is el a mi jövőnk, édes magyar hazánk jövőjének látóhatárát, valameddig egy ilyen szépre, jóra és nemesre fogékony arany-ifjuság áttörhetetlen phalanxára számíthatunk, amely a lelkesedés tüzevel veszi át kezünkől nemzeti multunknak drága hagyományait, nincs okunk a kétségbeesésre.

* Homo in adiutorium mutuum genitus est. De ira I. 5. 2.

** Quo alio tuti sumus, quam quod mutuis adiuvamur officiis? De benef. IV. 18. 1.

De azért nem fölösleges dolog az én részemről, hogy önöket komoly élethívásukra és az erre való előkészüléstükre szerető atyaként figyelmeztessen. Fölötte nehezemre esnék, ha azt kellene látnom, hogy csak egyetlen egy is közülök, akik a nagyváradi Alma mater küszöbét átlépték, nem tudná, hogy miféle kötelességeket vállalt magára avval, hogy a jogi pályát választotta magának élethivatásul. Tisztában kell lenniök magokkal valamennyiöknek, hogy helyrehozhatatlan hibát követnének el, ha az egyetemi tanulmányok közül éppen a jogi kurzust tartanák a legkényelmesebbnek és a legkönnyebben abszolválhatónak, vagy pláne olyannak, mely első sorban szórakozást nyújt és csak úgy melleleg némi nemü szellemi megerőltetést is igényel. Alaposan csalódik az a fiatal ember, aki ilyen balhiedelemet táplálna. Hiszen lesz alkalmuk személyesen meggyőződniök arról, hogy az itt elvégzendő tanulmányokra szánt idő nagyon is szűkre van szabva, úgy, hogy a szó szoros értelmében vasszorgalomra van szükségök, hogy azt a sok tudnivalót, amire mi önöket a jog és államtudományok köréből oktatni fogjuk s amire önöknek, mint leendő jogászoknak multhatatlanul szükségük lesz, elsajátíthassák.

De azonfelül tudniök kell azt is, hogy még a legjobb bizonyítványok sem garantálják önöknek azt, hogy megállhassák helyüket az életben.

Ha nem akarják magokat annak a veszélynek kitenni, hogy amit négy év alatt megtanultak, holt kincsnek egyéb ne maradjon, akkor már korán gyakorolniök kell magokat abban, hogy a tanultakat a mindennapi életben a megfelelő helyen, időben és módon alkalmazni és érvenyesíteni is tudják, vagyis más szóval emlékező tehetségükön kívül élesíteniök kell ítélőtehetségüket is, amire a különféle gyakorlati órákban bő alkalmat fognak találni. És ne tekintsék a colloquiumokat kelleetlen nyügnök, sőt éppen ellenkezőleg a látóköriük kiszélesítésére szolgáló legjobb alkalomnak. A colloquiumban sok olyan részlet válik világossá előttük, ami talán az előadás alatt vagy a tankönyv elolvasása közben teljesen elkerülte figyelmüket. Nefeláni kétségeiket szívesen eloszlatja a tanár s így mindenképen csak nyernek önök a colloquium által, egyrészt mélyítik tudományukat, másrészt élesítik ítélőtehetségüket és egy-egy sikeres colloquium okvetlenül fokozza tanulási és munkakedvüket, mert lehetetlen, hogy örömet ne érezzenek előhaladásukon.

Ne szorítkozzanak csupán a forgalomban lévő tankönyvekre, hanem tekintsenek azokon túl a szakirodalom egyéb termékeibe is, melyekből okulást, bővebb fölvilágosi-

tást és tájékozást meríthetnek; midőn pedig bizonyos kérdéssel szemben állást foglalni készülnek, legyenek óvatosak, ne engedjék magukat csillogó fráz sok által megvesztegetni, ne higgyenek vakon a nyomtatott betűnek és ne fogadjanak el legott készpénzül minden elibök kerülő új teoriát, hanem vizsgálják meg előbb, hogy mennyiben felel meg az az igazság követelményeinek, mert miután az igazság csak egy, kár volna, ha csak mulólag is rabul ejtené önöket a tévedés és oly irányba csalogatná, mely romlásukat okozhatná. Már Cicero mondotta, hogy az igazság látásának a vágyát a természet oltotta belénk,* ez tehát szinte velünk született, ettől nem menekülhetünk, ennek amugy is napfényre kell kerülnie és diadalmaskodnia! Milyen jól eső érzéssel kell, hogy eltöltse azután önöket ama tudat, hogy ime magok is az igazság érdekében fáradoztak.**

Kiváló szükségök van önöknek jellemök kiképzésére. Ha jogászember nem jellemes, tudománya inkább kárára, mint hasznára van nemzetének. Egy jellemes jogászkar ama szikla, melyen hajótörést kell szenvednie minden kísérletnek, mely a haza alkotmánya, törvényes intézményei, a közszabadság, a polgárok élete és vagyona ellen tör. Most még fogékony a keblök a külső behatások iránt, igyekezzenek tehát csupán azokat befogadni és azokhoz alkalmazkodni, amelyeket a közvélemény a jók, a nemesek, az áldásosak és hasznosak közé sorol, ellenben óvakodjanak azoktól, melyeket mindenki rosszaknak, nemteleneknek, átkosaknak és károsaknak ítél. Legyenek önök, mint ahogy a magyar közmondás is tartja, emberek a szó legnemesebb értelmében.***

Kerüljenek mindent, ami a műveltséggel össze nem fér, mert ebben a pontban is kell, hogy példányképül szolgáljanak. Hiszen a jogászok irányítják ugyszólván a nemzetnek összes köz- és magánéletét. Az ő soraikból kerülnek ki a törvényhozók, a bírák, a miniszterek, a közigazgatást intéző tisztviselők; a jogászok visznek döntő szerepet a törvények megalkotásában és végrehajtásában, tehát a törvények iránti engedelmisségben is nekik kell elül járniok példájukkal. Ehhez is mindjárt most kell önöknek hozzászokniok. Az alkotmányos életben kikerülhetetlen, hogy a többségi véleményt kell döntőnek elfogadni, következőleg a kisebbségnek alá kell

* Natura cupiditatem ingenuit homini verum videndi. Cic. de finib. II. 14. 46.

** Omnes trahimur et ducimur ad cognitionis et scientiae cupiditatem, in qua excellere pulchrum putamus. Cic. de offic. I. 6, 18.

*** „Minden ember ember, de nem minden ember emberséges ember.“

magát rendelnie a többség határozatának. Evvel az egyszerű igazsággal éles ellentétbe helyezik magukat azok, kik leszavaztatásuk miatt nemcsak duzzognak, hanem a többségi határozat végrehajtásának még ellenszegülnek is s azt mindenképen meghiusítani igyekeznek. Ez már nem rend, hanem rendetlenség, melyet föltétlenül kerültniök kell önöknek is, amidőn a kebelökben fennálló ifjusági egyleteket megalakítják.

Egyáltalán nem kellemes látvány, ha az akadémiai ifjuság kebelében az annyira kívánatos egyetértés helyett a szakadás és széthúzás szelleme üti föl tanyáját. Hiszen önök is ösmerik azt a régi, de igaz mondást, hogy a concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur. Ezt tartásák szemeik előtt és vigyék ki magukkal az életbe is.

Ápolják gondosan szívökben a hazaszeretetet szent tüzét s ne hallgassanak azokra az álprófétákra, kik önöket ettől megfosztani próbálják. Igazi magyar ember él-hal a hazájáért és nem is tartja magyarnak azt, akinek nincs se hazája, se Istene. Csak a hazaszeretet buzdíthat bennünket a helyes életmódra, nemes tettekre, a polgártársainkkal való egyetértésre, a közjóért hozandó áldozatokra, országunk és nemzetünk fölvirágoztatására alkalmas intézmények létesítésére és fejlesztésére.

Biztat a remény, hogy megértették intő szavaimat és hogy azok szellemében fognak cselekedni.

És ezzel az 1907—1908. tanévet megnyitom.

Ezután Dr. *Sigmond Andor* ny. rk. tanár tartott szak-szerű előadást

A munkásbiztosítás reformjáról.

A f. évi július hó 1-én életbeléptetett 1907. évi XIX. t.-cz. az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset esetére való biztosítását új alapokra fektette s ezzel a munkásbiztosítás terén igen nagy jelentőségű változtatásokat idézett elő.

Idézett törvény a közigazgatási jog szempontjából már csak azért is fölöttébb nagy figyelmet érdemel, mivel annak egyik olyan fejezetét bővítette, melynek fejlesztése, minden kultur államban a legújabb időben elsőrendű gondoskodás tárgyát képezte, illetve képezi.

A munkásbiztosítás kérdésének társadalmi vonatkozása természetszerűleg irányadó jelentőséggel bír a jogi szabályo-

zásra, ennek dacára azonban ezuttal a kérdés ezen oldalára nem fogok kitérni, hanem csakis a társadalmi vonatkozás alapján kialakult jogi vonatkozást vesszük vizsgálat alá, mely a jogszabályozásnak kiindulási pontját kell, hogy képezze.

Ezt a kiindulási pontot Laband „Deutsches Reichsstaatsrech“ című, f. évi megjelent művében úgy jelöli meg, hogy a munkásbiztosítás jogi rendezésében kifejezésre jutó jogelv a német birodalmi törvényhozásnál az „dasz der Staat seinen Angehörigen nicht nur Rechtsschutz, sondern auch den Lebensunterhalt zu gewähren hat.“

Idézett jogelv a magyar törvényhozásra is elfogadandó, mivel a magyar törvényhozás a szóban forgó 1907. évi XIX. t.-c. meghozatalánál, miként azt Bokor Gusztáv is, e tárgyban megjelent munkájának előszavában kiemeli „a német példa után indult.“

Miután tehát legújabb biztosítási törvényünk az idézett alapelvből indul ki, vagy talán helyesebben mondva ezen kellett, hogy fölépüljön, teljesen indokolt, ha ezen alapelvből kiindulva tesszük vizsgálat tárgyává azt, hogy a munkásbiztosítás jogi természete a munkásbiztosítás jogintézményeinél általában, továbbá pedig a biztosítás egyes ágazataiban összhangban áll-e a kiindulási pontban kifejezésre juttatott alapelvvel?

Az alapelvnek első elengedhetetlen követelménye, hogy a munkásbiztosítás a maga egészében, tehát tekintet nélkül az egyes ágazatokra, állami föladat gyanánt tekintendő.

Ennek elfogadása azonban egyértelmű azzal, hogy az állam magára azt a kötelezettséget rója, hogy mindazokat akik az állami közösséghez tartoznak s mint ilyenek munkájukkal az állam gazdasági életében tényezőkként részt vesznek, betegség, baleset, végre aggság vagy rokkantság esetére a nyomor ellen biztosítsa.

Tényleg a munkásbiztosítás föladati köre ennél sokkal szűkebb, ugy személyileg, mint pedig tárgyilag.

Személyileg azért, mivel az az állampolgároknak csakis bizonyos kategóriájára terjed ki.

Nevezetesen csakis azokra, akik a munkásbiztosítás körébe tényleg be vannak vonva.

Másrészt viszont tágabb is, amennyiben a munkásbiztosításnak jótéteménye ki lett terjesztve, az állam kötelékébe nem tartozó azon munkásokra is, nevezetesen *külföldiekre*, akik az illető állam területén fejtenek ki tényleg produktív munkát.

A külföldi munkásoknak a biztosítás körébe való bevonása, habár nem is folyik föltétlenül az alapelvből, kétség-

telenül helyes, mivel azok éppugy járulnak hozzá a nemzeti munkához, mint a belföldiek s ennekfolytán annak tényezői lévén, már csak a méltányosság alapján is igényt tarthatnak arra, hogy róluk is főbb vonásokban a honos munkásokkal egyenlően gondoskodás történjék.

Már a megszorítás szempontjából, t. i. hogy a biztosítás csakis a társadalmi értelemben vett munkáselemre terjesztetik ki, a kérdés nem olyan egyszerű, mert hiszen a munkáselemnek tulajdonképeni fogalma nem szorítható a munkásoknak társadalmi fogalmára.

Hogy ennek dacára elvileg mégis megszorítással állunk szemben, annak magyarázatát abban találhatjuk, hogy a nyomor veszélyének éppen azok a társadalmi elemek vannak leginkább kitéve amelyek a biztosítás körébe be lettek vonva.

Az ezen körön kívül eső elemeknél pedig az állam, illetve a község és társadalom más uton gondoskodik arról, hogy azok a netalán beállott nyomor esetében támogatásban részesíttessenek.

Ez a másik irányu gondoskodás részint generális jellegű és a *szegényügyben* jut kifejezésre, részint pedig különleges jellegű, nevezetesen a nyugdíj, vagy más ellátási igénynyel bírókra nézve. A szegényügy azonban, tekintet nélkül a más irányu netaláni ellátásra, illetve biztosításra, megtartja generális jellegét, amennyiben ennek rendezettsége révén legalább is elvileg, — mivel gyakorlatilag sajnos nem így áll a kérdés — a nyomortól mindenki meg kellene, hogy óva legyen.

A szegényügy jogi természetének vizsgálatára ezuttal nem terjeszkedhetünk ki s ezért hazai jogunk szempontjából csakis arra a megjegyzésre kell, hogy szorítkozzak, hogy az jelenlegi állapotában a föntebb idézett nyomor elieni állami gondoskodás alapelveivel összhangba nem lenne hozható.

Végeredményben tehát ott tartunk, hogy a *munkásbiztosítás alapelve*, mely a munkásbiztosítás jogszabályozásának kiindulási pontját képezi, a társadalomnak csakis bizonyos részére nyerhet vonatkoztatást, nevezetesen az u. n. szorosabb értelemben vett munkáselemre.

Ez a megszorítás azonban a kérdés lényegén, vagyis a munkásbiztosítás jogi természetén, nem változtat, hanem csak azt eredményezi, hogy ezáltal a biztosítottaknak köre szűkebbé válik.

A munkásbiztosítás jogi természetének elbírálhatása végett azonban nem csak a biztosítottak, hanem a *biztosítási terhet viselők* is tekintetbe veendő, mivel végeredményben nem az állam viseli a biztosításból származó terhet, hanem

azt valamely alakban áthárítja azokra, akik ezen természetű terhek viselésére hivatottak lesznek.

Ez az áthárítás egyébiránt a dolog természetéből önként folyik s éppen azért az nem is állhat ellentétben azzal az elvvel, hogy t. i. a munkásbiztosítás állami feladatot képez, mert hiszen az állam feladatainak teljesítéséhez, más források hiányában kénytelen az anyagi eszközöket az állampolgárok hozzájárulása révén előteremteni.

Ezen körülménynek figyelembe vétele azonban igen fontos, mivel éppen ennek folytán áll elő a munkásbiztosítás jogi természetének egyik *jelentős ismérve*, t. i. az, hogy a munkásbiztosítás a teherviselési kötelezettség megállapításánál fogva az *önsegélyezés* alapelve helyett, ezen a vonalon is *nyilvánjogi alapra* helyeztetik.

Igy keletkezik a munkásbiztosításnál egy *nyilvánjogi viszony*, amelyre ennél fogva nem alkalmazható, a magánjogi értelemben vett szolgáltatás és ellenszolgáltatás fogalma.

Nyilvánjogi jellegű lesz a biztosítottak igénye a biztosítási segélyekre, illetve járadékokra; míg ugyancsak nyilvánjogi jellegű a biztosítási teherviselőknek segély, illetve járulékfizetési kötelezettsége is.

Ha ez nem így lenne, akkor a magán jog megítélése alá eső közönséges biztosításnak fogalmához jutnánk, már pedig a munkásbiztosításnál egyoldalú jogigénnyel, illetve kötelezettséggel találkozunk, aminek kétségtelen bizonyítékát képezi a fizetési kötelezettség és a segély iránti igény természete.

Nevezetesen, hogy a biztosított és a járulékot fizetők különböző személyek lehetnek, t. i. a munkaadó és a biztosított munkás; továbbá pedig, hogy a munkaadó nem a biztosítottal, hanem a pénztárral szemben lesz fizető köteles s viszont, hogy a biztosítottak segély, vagy járadék iránti igénye, ugyancsak nem a munkaadóval, hanem a pénztárral szemben áll fenn.

Ez a nyilvánjogi jelleg természetesen nem zárja ki azt, hogy a hozzájárulás mint szolgáltatás és a segély, illetve járadék mint ellenszolgáltatás között ne lenne meg a kellő kapcsolat.

Az kétségtelenül meg van, sőt egyes esetekben, mint pld. az 1900. évi XVI. t. alapján álló biztosításoknál általában, továbbá pedig az 1907. évi XIX. t. cz.-ben engedélyezett önkéntes biztosításnál, látszólag a szolgáltatás és ellenszolgáltatás jellegét ölti föl, amennyiben említett esetekben a teherviselés nem mint kötelezettség jelentkezik, hanem ön-

kéntesen, s ennek folytán a járulékfizetés is magát a biztosítottat terheli.

A nyilvánjogi viszony azonban említett esetekben is főnforog, éppenugy, mint az 1907. évi XIX. t. cz.-ben szabályozott azon kivételes esetekben, amidőn a munkaadó mulasztásából kifolyólag köteleztetik a járulékoknak teljes megfizetésére; továbbá ugyancsak az idézett t. cz. alapján foganatosítandó baleset biztosításnál is, ahol ugyancsak a munkaadó fizeti a teljes hozzájárulási összeget.

A különbség a fölhozott esetekben csak az, hogy a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti kapcsolat látszólag nagyobb vagy kisebb mértékben forog fön. Ez azonban a viszony nyilvánjogi jellegén nem változtathat, mivel különben ellentétbe kerülne a kiindulási alappal, amelynek értelmében a munkásbiztosítás állami föladattá tétetett.

Munkásbiztosítási törvényeink általában, s kiváltképpen az 1907. évi XIX. t. cz. közvetlenül ezen alapelven épülvén föl, azzal összhangzóan kellett, hogy szabályozza, a teherviselés iránti kötelezettség és a segély, illetve járadék iránti igényjogosultság kérdését.

A nyilvánjogi jelleg tényleg kifejezést is nyert.

Egyrészt azáltal, hogy a biztosítás és a biztosítási teherviselés *kötelezettséggé*, illetve az önkéntes biztosításnál *jogigénnyé* tétetett, továbbá pedig azáltal, hogy a szolgáltatások elfogadójává, illetve a biztosítási segélyek közvetlen viselőjévé a törvényben megállapított munkásbiztosítási *pénztárak* tétettek és végre részben az által is, hogy az 1907. évi XIX. t. cz. az e törvény által szabályozott munkásbiztosítási ügy ellenőrzése és egységes vezetése céljából, az *állami munkásbiztosítási hivatalban* egy a függetlenség kívánalmaival fölrüházott központi szövet létesített.

A kérdés másik oldalát tekintve, t. i. a munkásbiztosításnak *tárgyi körét*, a helyzet a nyilvánjogi jelleg érvényrejutása szempontjából sokban hasonló.

Azon ugyanis nem szabad, hogy változtasson azon körülmény, hogy a munkásbiztosítás föladati köre tárgyilag szűkebbé tétetik-e a törvényhozás által vagy sem.

Az általános alapelv szerint ugyanis a munkásbiztosítás köre a betegség, baleset, és végre az aggság és rokkantság esetére egyaránt kiterjed.

Ennek daczára azonban mégis hazai jogunkban, vagyis gyakorlatilag úgy áll az eset, hogy eltekintve az inkább kivételes jellegű biztosításoktól, mint nevezetesen a mezőgazdasági, továbbá a bánya,- dohánygyári stb. munkások agg-

kori és rokkantsági biztosításától, a munkásbiztosításnak szóbanforgó ága általánosságban megvalósítva nincsen.

Hogy ez a munkásbiztosítás teljessége szempontjából egy igen nagy hiány az kétségtelen.

Viszont azonban annak elvi kihatása a többi biztosítási ágakra annyiban nem lehet, hogy azoknak jogi természetét megváltoztathatná.

A hiány egyébiránt csakis átmeneti jellegűnek tekinthető s kétségtelen, hogy aránylag rövid időn belül a munkásbiztosításnak teljes rendszere kiépítést fog nyerni, amire alapos föltevést nyújthat az a körülmény is, hogy az 1907. évi XIX. t. c. által követett példa, t. i. a német birodalmi törvényhozás a munkásbiztosításnak ezt az ágát is megvalósította s úgy nem tételezhető föl, hogy a magyar törvényhozás a rendezés felelőjén megállana.

Ez idő szerint tehát hazai jogunkban a munkásbiztosítás egész földatalköréből, eltekintve a már érintett kivételektől, a betegség és baleset esetére való biztosítás nyert újabb szabályozást az 1907 évi XIX. t. cz. által egy olyan törvényben, amely a főntebb idézett alapelven volt fölépítendő, s ezért az egyes biztosítási ágak vizsgálata során, csakis szóban forgó törvényre leszünk tekintettel.

Az eddig elmondottakból következik az, hogy az egyes biztosítási ágak szabályozásának elvei a kiindulási alapelvvel összhangban kell, hogy álljanak, úgy személyi, mint pedig tárgyi vonatkozásban, t. i. azt illetőleg, hogy az egyes biztosítási ágak jogi természete, ha mutat is eltérést egymástól a részletek terén, az az általános alapelv jogi természetét nem szabad, hogy érintse.

Hogy ennek főnforgását megítélhessük, miután az általános szempontot, mely a kiindulási alapelvben nyer kifejezést és természetesen az egész munkásbiztosításra vonatkozik már érintettük, vizsgáljuk most azt, hogy a részleteket képviselő egyes biztosítási ágaknál az 1907 évi XIX. t. cz. alapján, hogy áll a kérdés?

Az első biztosítási ágat a *betegség esetére való biztosítás* képezi.

A törvény erre vonatkozólag egyrészt biztosítási kötelezettséget, másrészt pedig biztosítási igényt állapít meg, t. i. az önkéntes biztosításnál, taxative felsorolván azon üzemeket és foglalkozásokat, amelyeknek alkalmazottai, illetve amely foglalkozást üzők, biztosítási kötelezettség alá esnek, vagy ennek fönn nem forgása esetében biztosítási igénnyel bírnak.

Megállapítja továbbá a törvény azt is, a mi szintén igen nevezetes újítás a régi törvénnyel szemben, hogy a

biztosítási kötelezettség, az alkalmaztatás időtartamára való tekintet nélkül terjed ki a biztosítási kötelezettség alá esőkre.

A nyilvánjogi jelleg tehát kétségtelenül kidomborodik a törvény szóban forgó rendelkezéseiben.

Sőt ezt fokozza említett azon rendelkezés, hogy a kötelezettség az alkalmaztatás időtartamára való tekintet nélkül terjed ki a biztosítási kötelezettség alá esőkre, holott az 1891. évi XIV. t.-cz. szerint, az a munkás nem esett a biztosítási kötelezettség alá, akivel szemben a munkaadó a munkabábelépéskor kikötötte, hogy alkalmaztatása 8 napnál rövidebb időre terjed. Az új törvény rendelkezése ugyanis azt eredményezi, hogy most az u. n. *mozgó munkás elem* szintén részesítettik a munkásbiztosítás jótéteményében, ami azonban csakis a biztosításnak nyilvánjogi jellege mellett állhatja meg a helyét.

Hasonló a helyzet a törvényben részlelesen szabályozott *bejelentési kötelezettség* szempontjából is, amennyiben ugyanis annak teljesítését a törvény a munkaadó köteletségévé teszi. Már egymagában a munkaadónak ez irányu terhelése szintén csakis nyilvánjogi kötelezettség megállapítása révén foglalhat helyet.

Ennél azonban még sokkal inkább kidomborodik az, a törvény azon további rendelkezéseiben, amelyek a bejelentési kötelezettség pontos teljesítését elmulasztó munkaadót sújtják.

A törvény ilyen sanctiot nem állapíthatott volna meg, ha a magán jogi értelemben vett szolgáltatás, illetve ellenszolgáltatás alapján állana, mert ez esetben a munkaadó, csakis a kötelezettség elmulasztásából eredő és tényleg beállott károkért lett volna felelőssé tehető, holott a törvény a kártétel kötelezettségének külön kiemelése mellett arra is kötelezte a munkaadót, hogy a mulasztás időtartama alatt esedékessé vált járulékokat egészen sajátjából fizesse meg. A fizetési kötelezettség azonban természetesen itt is a pénztárral szemben forog fön, mivel a nyilvánjogi jellegből kifolyólag a fizetési kötelezettség éppugy, mint a segély iránti igény, csakis a munkásbiztosítási pénztárral szemben állhat fön.

A betegség esetére való biztosítás nyilvánjogi jellegének teljes kidomborítása céljából kétségtelenül igen nagy jelentőségű kérdést képez a járulékok mikénti szabályozása, továbbá a segélyezés módjának kérdése is, ily széles alapra azonban ezuttal nem terjeszkedhetvén ki, nézzük a *fizetési kötelezettségre* megállapított elvet, melynek mikéntje, éppen a nyilvánjogi jelleg szempontjából első rangú fontossággal bír.

A törvény a pénztárral szemben a munkaadót teszi fizető köteleissé, a biztosításra kötelezett alkalmazottak után fizetendő betegsegélyezési járulékokat és tagsági igazolványokat illetőleg. Viszont azonban ezzel szemben a munkaadót azon joggal ruházza föl, hogy a járulékokat felerészben, a törvényben körülírt módon alkalmazottja fizetéséből vagy béréből levonhassa.

Ettől az általános elvtől eltérőleg egészen a munkaadót terhelik az inasok, gyakornokok s általában azon alkalmazottak után fizetendő járulékok, akik bért egyáltalán nem, vagy pedig a szokásosnál csekélyebbet kapnak; míg viszont az önként belépő tagok járulékhöz a munkaadók hozzájárulni nem tartoznak.

A fizetési kötelezettségnél tehát a nyilvánjogi jelleg szintén megnyilvánul és pedig főleg egyrészt abban, hogy a munkaadó fizetési kötelezettsége a pénztárral szemben állapított meg, másrészt pedig abban, hogy a *biztosított a betegsegélyezést nem saját szolgáltatásának ellenértéke gyanánt igényelheti*, hanem csakis nyilvánjogi alapon.

Ez kétségtelenül kidomborodik a biztosítási kötelezeteknek mindkét kategóriájánál, amennyiben azoknak egy része csak fél szolgáltatást, másik része pedig, t. i. az inasok, gyakornokok, stb. egyáltalán nem teljesít szolgáltatást s ennek dacára a pénztárral szemben a teljes betegsegélyezést igényelhetik.

Vagyis beáll az az eset, hogy a szolgáltató és az ellenszolgáltatást élvező személy nem azonos, ami azonban ismét a nyilvánjogi alap folyománya.

Az *önként biztosítottak* fizetési kötelezettségénél, a nyilvánjogi jelleg már nem domborodhatik ki ily élesen, éppen a biztosításnak önkéntes voltából kifolyólag.

Az alap azonban ennek dacára itten is nyilvánjogi jellegű, t. i. maga a biztosítási igény, s így már ennek folytán sem lenne arra alkalmazható a szolgáltatás és ellenszolgáltatás magánjogi fogalma.

Tovább haladva azonban a nyilvánjogi jellegnek újabb kioldorításával találkozunk, ami egyidejűleg az önkéntes biztosításnak nyilvánjogi jellegét is kétségtelenné teszi.

Kimondja ugyanis a törvény az összes betegség esetére való segélyezési igényre vonatkozólag, tehát tekintet nélkül a biztosításnak kötelezett vagy önkéntes voltára, hogy azok át nem ruházhatók, el nem zálogosíthatók, le nem foglalhatók és azokkal szemben beszámításnak helye nincsen.

Végre pedig érvénytelennek nyilvánít minden olyan intézkedést vagy jogügyletet, amelyben valamelyik biztosított a

törvény alapján neki járó segélyről egészben, vagy részben lemond.

A törvénynek említett határozmányai nem állhatnak meg helyüket, ha nem nyilvánjogi viszonyról lenne szó, egyuttal azonban eloszlatnak minden kételyt arra nézve is, hogy az önkéntes biztosítás ugyancsak ne esne nyilvánjogi megítélés alá, mivel ellenkező esetben annak átruházhatósága, illetve az arról való lemondás nem lett volna a mondottak értelmében korlátozható.

Az 1907 évi XIX. t. cz. által szabályozott munkás biztosítás másik ágánál, t. i. a *balesetbiztosításnál*, sokban azonos elvek jutnak kifejezésre, mint a betegség esetére való biztosításnál s ezért csakis a legnevezetesebb pontok kiemelésére fogok szorítkozni.

A törvény a baleset biztosításra vonatkozólag is taxative állapítja meg a biztosítási kötelezettséget, illetve a biztosítási igényt s ennél fogva a nyilvánjogi jelleg, itt is természetesen épp oly mértékben fennáll, már t. i. a biztosítási kötelezettség, illetve önkéntes biztosítási igény szempontjából, mint a betegség esetére való biztosításnál.

Teljes azonos elvek nyernek továbbá alkalmazást, a baleset biztosítás körüli bejelentési kötelezettség, segély, illetve járadék iránti igény, stb, jogi természetének megítélésénél is.

Ezekkel szemben azonban, már igen *nevezetes eltérés* mutatkozik, a baleset esetére szóló *biztosítási teher viselése*, illetve a *járadék fizetése* szempontjából.

Addig ugyanis, amíg a betegség esetére való biztosításnál a biztosítási terhet közvetlenül a járulékokból a biztosítási pénztár viseli, továbbá pedig a biztosítási járulékok terhe, eltekintve a kivételektől a munkaadó és munkás között egyenlő arányban oszlik meg, a baleset esetére való biztosításnál lényegesen más a helyzet.

Ugyanis a kötelező biztosításnál a pénztár közvetlen teherviselése helyébe a *főosztó és kiróvó* rendszer szerinti teherviselés lép, aminél fogva a teher a mindenkori szükséghez egyenes arányban állólag teljesen a munkaadókra hárul, vagyis a munkaadónak nem áll jogukban a kirótt hozzájárulási terhet a biztosítási kötelezettség alá eső biztosított keresményéből levonni.

Itt tehát a törvény ugyancsak követte a német birodalmi törvény azon alapgondolatát, hogy t. i. az a munkaadó, aki munkásait azért foglalkoztatja, hogy azok munkájának gazdasági értékét tulajdonává tegye, munkásaival szem-

ben kötelezhető arra, hogy a munkával járó baleset veszélyeit viselje.

Ez az alapgondolat azonban távolról sem érinti a kiindulási pontot, t. i. a munkásbiztosításnak állami föladati elvét, mert dacára annak, hogy a munkaadók a kirovó és fölosztó rendszer, továbbá pedig a veszélyességi osztályba való sorolás folytán mintegy közvetlenül s a munkások szolgáltatásának ellenértéke gyanánt köteleztetnek a baleset biztosítás költségeit viselni, még sem tekinthetők olyanok gyanánt, mint akik munkásaikkal az adós és hitelező viszonyában állának.

A kötelezettség itt is nyilvánjogi, épúgy, mint a betegség esetére való biztosításnál s így a viszony sem lehet más. A fizetési kötelezettség itt is a pénztárral szemben áll fönn, illetve a biztosított segély, vagy járadék iránti igényét szintén nem a munkaadóval, hanem közvetlenül csakis a pénztárral szemben támaszthatja.

A különbség csak az, hogy a baleset esetére való biztosításnál a biztosításra kötelezett munkások teljesen fölmentetnek a járulék fizetési kötelezettsége alól, amennyiben az állam az egész terhet, eltekintve a törvényben megállapított s az állam által viselendő igazgatási stb. költségektől, a maga egészében a munkaadókra háritotta; míg ellenben a betegség esetére való biztosításnál a teher, a munkaadók és a biztosítási kötelezettség alá eső munkások között egyenlő arányban oszlik meg.

Az egyes üzemeknek a *veszélyességi osztályokba* való sorolása folytán előálló hozzájárulási arány különbözete a lényegen szintén nem változtat, mivel az csak a teher arányosabb megosztását célozza, a lényeg azonban, t. i. a nyilvánjogi jelleg nem érintetik. A baleset által sulytott munkás ugyanis nem attól a munkaadótól nyeri a segélyt, akinek üzemében a baleset történt s viszont nem az a munkaadó viseli a maga egészében a terhet, akinek munkását a baleset érte, hanem a munkaadók összesége az üzem veszélyessége szerinti arányos fölosztás alapján.

Ezen szempontból tekintve tehát a kérdést, minden kétségen fölüllállónak tekintendő az, hogy a balesetbiztosításnál szintén szó sem lehet a magánjogi értelemben vett szolgáltatás és ellenszolgáltatás fogalmáról, hanem itt is a nyilvánjogi viszonyból folyó jelleg a domináló.

Az *önként biztosítottakra* nézve ugyan némileg módosúl a helyzet, már t. i. azt illetőleg, hogy ezeknél a teherviselés nem a munkaadókat, hanem magukat a biztosítottakat terheli.

Éppen azért itt nem is foglal helyet a kirovó és föl-

osztó rendszer, hanem ennek helyébe a *díjfizetési rendszer* léptettetett. Tekintettel azonban arra, hogy itt is biztosítási jogigénnyel, továbbá a biztosított részéről törvényileg megállapított segélyezési, illetve a törvény szavai szerint „*kártalanítási*“ igénnyel állunk szemben, nem lehet föl a szolgáltatás és ellenszolgáltatás magánjogi értelmében, mivel a kártalanítás a segélyezési terhet közvetlenül viselő pénztár által, tekintet nélkül a díjjárulékokból begyűlt összeg nagyságára egyaránt viselendő lesz.

Egy rövid fejtegetés természetesen nem engedi meg a részletek kellő kiemelését. De már az elősoroltak is elegendő támpontot nyújtanak arra, hogy kétségtelenül megmutassák azt a medret, amelyben újabb törvényhozásunk a munkásbiztosítás szabályozása terén haladt, helyesebben megindult, hogy idővel a munkásbiztosításnak egész rendszerét kiépítse, azt tovább fejlessze, a biztosítás körébe az aggkor és rokkantsági biztosítást is bevonva.

A helyes alapon való szabályozhatóság azonban *föltételezte a nyilvánjogi alapnak választását*, ami az 1907 évi XIX. t. cz.-ben közvetlenül meg is történt.

Megtörtént pedig nem csak említettek terén, hanem általában az egész törvényt ez a szellem lengi át, amit bizonyít az, hogy a nyilvánjogi jelleg megnyilatkozásával találkozunk a törvény többi elvi jelentőségű intézkedéseinél is.

Nevezetesen ilyen megítélés alá esik a *teljes paritas* elvének a szervezetbe való bevitele, továbbá a *két biztosítási ág adminisztrációjának egyesítése, egységes központi szakszerveknek létesítése, az államnak több irányban megállapított költségviselése*, ami azonban mind nem foglalhatott volna helyet, ha a törvény nem helyezkedik arra az álláspontra, hogy t. i. *a munkásbiztosítás állami föladatot képez, s mint ilyen nyilvánjogi alapon álló szabályozást igényel.*

Ezzel a megnyitási ünnepély véget ért.

* * *

A tanári kara vonatkozólag megemlítendő a következő adatok:

1. Dr. *Bozóky Alajos* igazgató részére a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1907. évi július 23-án 82445 sz. a. kelt rendeletével 1906. évi július 1-től számítva az eddigi évi 1200 korona személyi pótlék helyett évi 2000 korona személyi pótléket utalványozott;

2. Dr. *Molnár Imre* ny. r. tanár részére ugyancsak 1906. évi július 1-től számítva, az 1907. évi július 23-án 82446 sz. a. kelt rendelettel az eddigi évi 600 korona sze-

mélyi pótlék helyett évi 1200 korona személyi pótléket utalványozott;

3. Dr. *Hoványi Gyula* ny. r. tanár részére szintén 1906. évi július 1-től számítva az 1907. évi július 23-án 82446 sz. a. kelt rendelettel az eddig évi 600 korona személyi pótlék helyett évi 1200 korona személyi pótléket utalványozott;

4. Ugyancsak Dr. *Hoványi Gyula* ny. r. tanárt a f. é. ápril 3-án 33260 sz. a. kelt rendelettel f. é. okt. 1-től számítva a *negyedik* 400 koronás korpótlék élvezetébe léptette elő.

5. Dr. *Kiss Géza* ny. rk. tanárt 1907. évi július 12-én 76940 sz. a. kelt rendelettel ny. r. tanárrá nevezte ki azon kötelezettséggel, hogy tanszékének egyik tantárgyából is (mert a római jogból habilitáltatta magát) az egyetemi magántanári képesítést megszerezze.

6. Az 1907. évi szept. 16-án 74635 sz. a. kelt rendelettel az 1907—1908. tanévre is az államszámviteltan előadásával dr. *Mártonffy Marczel* ny. r. tanárt, a legújabb kor történetének előadásával pedig dr. *Sigmond Andor* ny. rk. tanárt bízta meg.

A jogtanárok fizetésének rendezése tárgyában a kassai és pozsonyi kir. jogakadémiák kérelemmel fordultak a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz. Ezen mozgalomhoz a nagyváradi kir. jogakadémia tanári kara is csatlakozván a maga részéről szintén ily értelmű kérvényt terjesztett fel a miniszter urhoz.

Személyes kitüntetéskép említendő az alább következő legfelsőbb kézirat:

Személyem körüli magyar ministerem előterjesztésére *Dr. Bozóky Alajos* királyi tanácsos, a nagyváradi jogakadémia igazgatója régi magyar nemességének kegyelemből való díjmentes megerősítése mellett, neki és törvényes utódainak a „*Pilismaróti*“ előnevet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1907. évi december 10-én.

Ferencz József s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

Dr. *Molnár Imre* ny. r. tanárt pedig a nm. m. kir. földmivelésügyiminiszter ur a Budapesten 1908. évi máj. 21. és 22-én a bortörvény módosítása tárgyában tartott szaktanácskozmányba mint szakértőt hívta meg.

* * *

Az idén is rajta volt a jogtanári kar, hogy a hazafias és vallásos érület ápolása körül minden kínálkozó alkalomkor nemes példát mutasson az ifjúságnak.

Testületileg megjelent a kar 1907. aug. 18-án mint Ő császári és apostoli kir. Felsége legmagasabb születése napján a helybeli székesegyházban nagy ünnepélyességgel tartott Te Deum-on.

1907. aug. 20-án mint Szent István első apostoli királyunk emlékének évforduló napján ugyanott tartott fényes isteni tiszteleten.

1907. évi szept. 15-én akadémiánk nevében babékoszorút küldtünk Nagyszalontára, ahol *Arany* János felejtetetlen dicső költőnk szobrát leplezték le. Minthogy ugyanakkor tanévmegnyitó ünnepélyünk volt, *Dús* László városi tiszti főügyész urat kértük föl, hogy akadémiánk koszorúját a szobor talapzatánál elhelyezni sziveskedjék.

1907. évi okt. 4-én mint Ő császári és apostoli kir. Felsége legmagasabb nevenapján megjelentünk a székesegyházban tartott Te Deum-on.

1907. évi okt. 6-án az aradi vértanukért a Szent László templomban tartott Requiemem s ugyanaz nap d. u. 6 órakor az akadémiai ifjúság által a díszteremben rendezett hazafias gyászünnepélyen.

1907. évi okt. 29-én megjelentünk a néhai *Nogáll* János fölszentelt püspök emlékszobrának leleplezési ünnepélyén, aki, míg élt, lángoló hazaszeretetével, mélységes tudományával és páratlan, áldozatkész közjótékonyosságával tündöklő példát adott mind kortársainak, mind az utókornak.

1907. évi nov. 17-én részt vettünk Árpád házbeli Erzsébet születésének 700. százados évfordulója alkalmából a főgimnázium dísztermében rendezett matinén, majd

1907. évi nov. 19-én a néhai *Erzsébet* király asszonyunkért a premontrei templomban tartott Requiemem.

1907. évi nov. 24-én a néhai *Vinkler* József, nagyváradi l. sz. nagyprépost, felszentelt püspök és akadémiánk 1850–1851. évben volt hitszónoka arczképének leleplezési ünnepélyén, mely a megboldogult által alapított s Szent Lászlóról nevezett fimenedékházban folyt le.

1907. évi decz. 8-án a főgyinnasium Mária-egylet zászló-szentelési ünnepélyén és reá következő matinén.

1908. évi ápril 11-én mint az 1848-iki törvények szentesítésének évforduló napján a helybeli l. sz. székesegyházban tartott Te Deum-on.

1908. évi ápril 18-án ugyanott tartott feltámadási ünnepés körmeneten és június 18-án az Úrnapi isteni tisztelet és körmenetben.

1908. évi május 25-én leplezték le a fővárosban a „Szózat“ halhatatlan költőjének márványszobrát, mely alkalommal a következő távirattal adtunk kifejezést hazafias érzelmünknek:

Vörösmarty-szobor Bizottság

Budapest.

Hadd egyesítse Vörösmarty emléke magyar nemzetünket a „Szózat“-ban kifejezett önzetlen hazaszeretetben időtlen-időig!

A nagyváradi kir. jogakadémia.

1908. évi június 11-én a tiszai ág. ev. egyházkerület eperjesi collegiumához, az eperjesi vértörvényszék által 1687. évben halálra ítélt és a collegium épülete előtt kivégzett 24 hős emlékére rendezett kegyeletes ünnepélyre történt meghívás következtében, ezt a táviratot intéztük:

Az ág. ev. hitv. joglyceum tek. Igazgatóságának

Eperjes.

Legyen a vértanui halált szenvedett hősök eperjesi emléke mind az utókor hálájának hirdetője, mind az önfeláldozó hazaszeretetnek soha le nem tűnő beszédes tanuja!

A nagyváradi kir. jogakadémia.

Résztvettünk azonfölül a Szigligeti-Társaság által az akadémia dísztermében 1907. évi decz. 8-án és 1908. márczius 22-én, ugy nemkülönben a Kath. Lyceum által 1908. febr. 9-én és 23-án, márczius 19-én és április 9-én s Kath. Kör. által 1908. évi június 27-én Szent László király emlékének följújtására rendezett estélyeken.

A mult évi pécsi kiállítás alkalmával tartott közművelődési kongresszuson nagyméltóságú *Apponyi Albert* gr. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur oda küldött képviselője személyében valóban minősíthetetlen, durva és igazságtalan megtámadtatásban részesült, mely országszerte közmegebotránkozást keltett. A mi akadémiánk tanári kara is, mélyen fölháborodva ezen inzultuson, a mult évi okt. 22-én tartott rendkívüli értekezletében elhatározta, hogy lefesteti a díszterem számára ő nagyméltóságának arczképét, egyben pedig üdvözlő föliratot intéz hozzá.

A jól sikertült arczkép a jövő tanév megnyitó ünnepe-
pélyén fog rendeltetésének átadatni, az üdvözlő fölrat pedig
ekkép hangzott:

Nagyméltóságú

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter Ur!

Kegyelmes Urunk!

A vezetésemre bizott nagyvárad kir. kath. jogakadémia
Tanári Kara a f. évi okt. 22-én saját elnökletem alatt tartott
rendkívüli értekezletében elhatározta, hogy Nagyméltóságod
arczképét lefesteti az akadémia díszterme számára és feliratot
intéz Nagyméltóságodhoz, mely kettős ténye által kifejezést
kíván adni abbéli óhajának, hogy Nagyméltóságod arczképe
úgy a mi vezetésünk alatt álló, mint az ezentúl intézetünket
felkereső jogásznemzedékek előtt látható jele legyen annak a
solidaritásnak, melyet a Tanári Kar *Apponyi Albert* grófnak,
Magyarország ez idő szerinti vallás és közoktatásügyi minisz-
terének hazafias, vallásos, tehát a társadalmi béke szerzésére
egyedül alkalmas, irányával szemben érez és táplál, ugy nem
különbön maradandó jele ama szeretettel teljes hódolatnak is,
melylyel a Tanári Kar a fajmagyar művelődésnek szemefénye
és megtestesítője iránt viseltetik, kinek fenkölt egyéniségében
a magyar haza ezeréves fennállásának és jövőndő dicsőségének
kiapadhatatlan ősforrása t. i. a királyhűséggel elválaszthatatlanul
egygyéforrott nemzeti irányzat és az örökké egy keresztény vi-
lágnézet, követésre buzdító összhangban és tündöklő szép-
ségben, egybetalálkozik.

Fogadja ennél fogva *Kegyelmes Urunk* a fentebb vázolt
érzelmeink által sugalmazott hódolattal teljes üdvözetünket
azon forró óhajunk kíséretében, adjon a Mindenható Nagy-
méltóságodnak erőt, egészséget és minél több kedvező al-
kalmat, hogy eddigi ösvényén céltudatosan tovább haladva
hathatósan közreműködhessék nemzeti kulturánk fejlesztésében
és ősi alkotmányunknak magyar nemzeti szellemben leendő
kiepítésében és engedje megérnie, hogy ezen irányban való
fáradásainak gyümölcseit is láthassa és élvezhesse.

Magunkat Nagyméltóságodnak kegyes figyelmébe ajánlva,
maradunk alázatos hivei

Nagyváradon, 1907. okt. 22.

a kir. kath. jogakadémia nevében

Dr. Bozóky Alajos,
kir. tanácsos, igazgató.

Erre a következő válasz érkezett :

A m. kir. Jogakadémia tekintetes igazgatóságának

Nagyvárad.

Örömmel vettem a Tanári Karnak folyó évi október hó 22-én tartott üléséből felterjesztett üdvözlétét, melyet irányom-
kan való rokonszenvének és szolidaritásának kifejezéséről hoz-
zám intézni szives volt.

Amidőn a tekintetes Tanári Karnak irányomban tanusi-
tott megtisztelő figyelmét a hála és rokonszenv őszinte érzé-
sével megköszönöm, egyúttal kifejezést adok azon reményem-
nek, hogy hazafias működésében a tekintetes Tanári Kar
értékes támogatására a jövőben is számíthatok.

Budapest, 1907. december hó 12-én.

Apponyi, s. k.

Dr. *Molnár* Viktor vallás- és közoktatásügyi m. kir. mi-
nisztériumi államtitkár úrhoz is üdvözlő feliratot intézett a
Tanári Kar, hogy szintén kivegye a maga részét; ama számtalan
üdvözlők sorában, kik az államtitkár urat közszolgála-
tának 25. évfordulója alkalmából őszinte jó kívánságaikkal
fölkерesték.

Üdvözlő feliratunk szövege a következő :

Méltóságos Uram !

A vezetésem alatt álló nagyváradai kir. jogakadémia tanári
kara értesülvén arról, hogy Méltóságod legközelebb közszol-
gálatának 25. évfordulóját ülte meg, a mai értekezletében
egyhangulag elhatározta, hogy Méltóságodat ebből az alka-
lomból a legmélegebben üdvözli, élénken óhajtván, hogy
fényes tehetségeit még számtalan éveken át kifejthesse, soha
nem lankadó buzgalommal, önzetlen odaadással és minden-
kor ép erővel és egészséggel magyar hazánk kulturális elő-
haladásán úgy, miként eddig is, sikeresen munkálkodva érvé-
nyesithesse !

Legmélyebb tisztelettel maradván
Nagyváradon, 1907. decz. 3.

alázatos szolgálja
Dr. Bozóky Alajos
kir. tan. igazgató
a tanári kar nevében is.

Erre válaszkép ezeket a szívélyes sorokat kaptuk:

Budapest, 1907. XII. 13.

Nagytekintetű Tanári Kar!

Huszonötéves közpályám alkalmából küldött nagybecsű lekötelező szíves üdvözlő soraikért fogadják, kérem, őszintén érzett hálám kifejezését.

Ez alkalmat felhasználni kívánom arra is, hogy magamat a Nagytekintetű Tanári Kar további hajlamaiba és rokonszenvébe ajánljam.

Tisztelő hívük

Molnár, s. k.

* * *

Az előadások a felsőbb helyen jóváhagyott leczkerend szerint a törvényes szünetek kivételével múlt évi szeptember 16-tól folyó évi május 30-ig bezárólag folytak. Gyakorlati előadások az idén is voltak, még pedig a jogtörténetből, a jogbölcseészetből, a büntetőjogból, a közigazgatási jogból, a magyar közjogból és a politikából.

Az alap- és évvégi elméleti államvizsgálatokat folyó évi június hó 9-e és 23-ika közötti időben tartottuk, a tanévet ünnepélyesen berekesztő Te Deum folyó évi jun. 14-én volt.

Részvételét fejezte ki akadémiánk: *Gámán* Zsigmond, kolozsvári kereskedelmi akadémiái felügyelő bizottsági elnök (1907. szept. 1.), dr. *Esterházy* Sándor, kassai kir. jogakadémiai igazgató (1907. szept. 30.) dr. *Raffay* Ferencz, eperjesi ág. ev. collegiumi igazgató (1907. okt. 1.), dr. *Ludányi* Béla egri jogtanár (1907. okt. 31.), dr. *Antal* Gyula, budapesti m. k. t. egyetemi jogtanár (1907. nov. 16.), dr. csatári *Csatáry* Frigyes egyetemi, egykor itteni magántanár (1907. nov. 18.), dr. *Kautz* Gusztáv, volt győri kir. jogakadémiai nyugalmazott igazgató (1907. nov. 28.), nárai *Szabó* Miklós nyugalmazott kir. kuriai elnök (1907. nov. 28.) *Stauber* József, a helybeli főreáliskola igazgatója (1907. decz. 4.), dr. *Meltzel* Hugó kolozsvári t. egyetemi tanár (1908. jan. 20.), *Remecz* László helybeli premontrei főgymnásiumi tanár (1908. január 31), *Fabinyi* Teofil, 1886—1889. években magyar igazságügyi

7. A szerzetesek öröklési képessége Magyarországon. Czikksorozat az Egyházi Közlöny 1908. május 22. s köv. számaiban.

8. A szabadakarat. Budapest, 1908. (Sajtó alatt.)

Dr. Károly Irén József magántanár

A kathódsugarokról tartott előadást a kolozsvári m. kir. Ferencz József t. egyetemen.

Dr. Némethy Gyula magántanártól megjelentek:

1. Fáraó múmiájának fölfedezése. Religio. 1908. febr. 16.

2. Wellden püspök a szocializmus némely nehézségeiről. Religio 1908. márcz. 22.

3. Félig megoldott tudományos problémák. Kath. Szemle 1908. febr. füzetében.

A tanárok irodalmi működését a lefolyt évben is lényegesen előmozdította ama szíves készség, melylyel a budapesti és a kolozsvári m. k. t. egyetemek könyvtárai a kívánt műveket rendelkezésre bocsátották, a miért e helyen az akadémiai igazgatóság forró köszönetét nyilvánítani kedves kötelességének ismeri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VI. IFJUSÁGI EGYLETEK.

1. Joghallgatók segélyző egylete.

Elnök: Raffay Gusztáv III. éves joghallgató.

Aelnök: Dániel Lajos II. éves joghallgató.

Főjegyző: Pescariu Jenő, III. éves joghallgató.

Pénztáros: Csányi László III. éves joghallgató.

Ellenőr: Fluk Dezső IV. éves joghallgató.

Könyvtárnok: Papp Gyula, II. éves joghallgató.

Aljegyzők: Kovács Kálmán II. és Weil Károly I. éves joghallgatók.

Választmányi tagok:

Csapó Samu, Puskás János, Vass Árpád, Vidiczky János I. éves.

Dallos Ferencz, Papp Gyula, Sebestyén Gyula, Sziber Nándor, II. éves.

Bartha Béla, Csordacsics Egon, Siket Andor, Szeşmes László, III. éves.

Egely Alajos, Fekete Ferencz, Mezey Gyula, Pelle János, IV. éves joghallgatók.

Az egyesület alaptökéje azért, mert egy új emberbaráti intézményt kellett hathatósan támogatni, ez évben csak 18 koronával t. i. 21379 korona 66 fillérről 21397 korona 66 fillérré emelkedett és segélyezésben is csak egy joghallgató részesített 50 koronával, a kamat s minden egyéb jövedelem a Mensa Academica pénztárába utaltatott.

2. Az olvasó és önképző kör.

Elnök: Pelle János, IV. éves joghallgató.

Alelnök: Dallos Ferencz, II. éves joghallgató.

Főjegyző: Hollósy Béla, III. éves joghallgató.

Pénztáros: Fluk Dezső, IV. éves joghallgató.

Ellenőr: Sziber Nándor, II. éves joghallgató.

Háznagy: Dániel Lajos, II. éves joghallgató.

Aljegyzők: Koller Lajos II. és Weil Károly I. éves joghallgatók.

Választmányi tagok:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Csapó Samu, Farkas Henrik, Vass Árpád, Vidiczky István I. éves.

Fleischer Ernő, Papp Gyula, Sebestyén Gyula, Serly István II. éves.

Csordacsics Egon, Raffay Gusztáv, Sándor János, Szemes László III. éves.

Elovits Elek, Fekete Ferencz, Mezey Gyula, Zimányi József IV. éves joghallgatók.

A kör vagyona 2267 kor. 70 fillér.

Az Olvasó Kör is minden tekintetben a Mensa Academicát támogatta, hogy minél előbb megkezdhesse áldásos működését; nemcsak alapszabályt tett a maga nevére, hanem a jövedelem nélkülözhető részét szintén a Mensa Academica pénztárába utalta.

3. Mensa Academica.

Bár nem birt ugyan eddig létesülni, de azért méltán akadémiánk intézményei közzé sorozzuk.

Szabálytervezete, valamint a Joghallgatókat Segélyző Egyesület módosított alapszabályainak tervezete felterjesztette ugyan, de nem nyerte még meg a miniszter ur megerősítését. Addig is azonban serényen folyik a munka, hogy a Mensa

minél előbb megkezdhesse működését. A diák-asztal csak megfelelő pénzforrás mellett nyújthatja azt a támogatást, amelyet tőle várunk s amelynek kedvéért létesíteni kívánjuk, kell hozzá biztos alaptőke, mely persze (mert egy Carnegie erszényére nem appellálhatunk) csak lassan gyűl össze és kell forgó tőke is, melyből az adandó ingyenes ebéd és vacsora, tekintet nélkül az alaptőke lassú gyarapodására fedezhető legyen.

Az *alaptőke* gyarapítására szolgál az alábbi kimutatásban felsorolt Ifjúsági Olvasóköri alapítvány, valamint az 1907—908. tanév kezdetétől a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr engedelméből a beiratások alkalmával minden joghallgatótól beszedett 1—1 korona járulék; és ugyanerre fog szolgálni a kormánytól kért összeg, ha t. i. illetékes helyen meghallgatásra talál az igazgatónak a miniszter úr önmagyméltóságához intézett azon alázatos kérelme, hogy a magyar jótékony államsorsjáték tiszta jövedelméből egy nagyobb összeg a nagyváradai Mensa Academicának is juttatassék, mert hiszen ez is közczél, a lefolyt tanévben pl. az ország 38 különféle vármegyéjéből származó ifjak keresték föl akademiánkat.

Forgó tőkéről szolgálnak egyelőre, a már begyűlt alaptőkének kamatai, valamint a két ifjúsági egyesület által évi jövedelmükből nagylelkűleg felajánlott járulék, Nagyvárad város évi 200 koronás adománya s az ugyanerre a célra más-honnan is remélhető adományok.

Ez időszerint a Mensa Academica pénzerejét a következő kimutatás tünteti föl :

A mult 1906—907 évi Almanachban kimutatott *alaptőke* 4009 K 06 f.

a következő összegekkel gyarapodott u. m. :

1. 1907—8. évi beírásidijak, időközi kamatokkal	371·86 K
2. a n.-váradai tkp. f. évi adománya	50— „
3. a Gazd. és Iparbank adománya	25— „
4. az Ált. tkptár adománya	20— „
5. az Ifjúsági Olvasókör adománya	167— „
6. Papp Anna urhölgy adománya	10— „
	643 K 86 f.

tehát az 1907—8. tanév év végén összesen: 4652 K 86 f.

A *forgó tőke* képzéséhez csak a lefolyt tanévben fogtunk hozzá.

Ennek tételei:

1. Nagyvárad város idei adománya	200— K
2. A Joghallgatókat segélyző egyesület alapítójának idei I. félévi kamata	392·48 „
3. Ugyanannak idei II. félévi kamata	395·80 „
4. Olvasókör hátralékos tagdíjai	122— „
5. Ugyanannak idei készpénzbeli maradványa	80— „
6. Lejárt szelvényekből	62— „
7. Papp Anna urhölgy adománya	5— „
8. Dr. Karsch Lollion kanonok adománya	36— „
9. Az alapítóke m. é. kamatai és az idei tánczmű- latság t. jövedelme	425·21 „

Összesen: 1718·49 K

A januári tánczestélyi jegyet megváltották: nm. dr. *Szmrecsányi* Pál püspök 40 koronával, dr. *Bozóky* Alajos, *Fetser* Antal püspök, *Bundala* Mihály, *Grócz* Béla, *Andrássy* János kanonokok, *Mangra* Vazul g. keleti vikárius, *Papp* Anna és *Reismann* Mórné urhölgyek és *Pallay* Lajos 10—10 kor., *Palotay* László nagyprépost, dr. *Ágoston* Péter, dr. *Mártonfy* Marczel 20—20 kor., *Karácsonyi* János kanonok 30 kor., *Schwarz* Ábrahámné urhölgy 5 kor., *Schwarz* Ferencz 16 kor., *Schwarz* István 8 kor., *Rukavina* tbk., *Fényes* L, dr. *Gerlán* 9—9 kor., *Glac* Antal főispán, *Rimler* Károly polgármester 18—18 kor., *Szondy* Vilmos, *Lukács* Gy., *Matolay* J. 4—4 kor., *Szokoly* Tamás képviselő 12 koronával = 318 korona.

Mihelyt legalább félévi étkezés költsége biztosítva lesz, a Mensa, habár eleintén csak szerény kezdettel, életbe fog lépni.

VII. A TANÁROK ÉS AZ ÁLTALOK ELŐADOTT TANTÁRGYAK ÁTNÉZETE.

A tanárok neve	Tanító- hivatali mi- nőség	Tanszakma	Előad. nyelv	Heti órák száma		Észrevétel
				I. félév	II. félév	
Dr. Bozóky Alajos	kir. tanácsos, igazgató, ny. r. tanár képesített egyetemi magántanár	Római jog.		10	10	Tanár 40 év óta
Dr. Molnár Imre	ny. r. tanár, képesített egyetemi magántanár	Nemzetgazdá- szat, Pénzügytan. M. pénzügyi törvények, Tételes nemzet- közi jog.		12	8	Tanár 39 év óta
Dr. Horányi Gyula	ny. r. tanár, képesített egyetemi magántanár	Jogbölcészet, Büntetőjog.		11	9	Tanár 23 év óta
Dr. Ágoston Péter	képesített egyetemi magántanár, okleveles bíró, ny. r. tanár	Magy. magánj Bányajog, Osztrák magán- jog.		11	9	Tanár 7 év óta
Dr. Mártonfy Marcel	képesített egyetemi magántanár, h. ügyvéd, ny. r. tanár	Törvénykezési eljárás, Kereskedelmi és váltójog, Állam- számviteltan.		11	11	Tanár 4 év óta

A tanárok neve	Tanító hivatali minősége	Tanszakma	Heti órák száma		Észrevétel
			I. félév	II. félév	
Dr. Kiss Géza	ny. r. tanár	Politika, Encyclopaedia, Magyar közjog	10	10	Tanár 2½ év óta
Dr. Sigmund Andor	ny. rk. tanár	M. közigazgatási jog, Statisztika, Legújabb kortörténete.	11	10	Tanár 2 év óta
Dr. Notter Antal	ny. rk. tanár	Jogtörténet. Egyházi jog.	10	10	Tanár 1½ év óta
Dr. Károly Irén	képesített egyetemi m. tanár, főgymn. ny. r. tanár, akad. magántanár	Ethika	—	4	Itteni m. tanár 17½ év óta
Dr. Baróthy Ákos	orvostudor városi tiszti főorvos, akadémiai m. tanár	Törvényszéki orvostan, Közegészségtan	2	2	Itteni m. tanár 9 év óta
Dr. Némethy Gyula	Theológiai tudor, seminariumi ny. r. tanár, akadémiai m. tanár	Művelődéstört.	4	—	Itteni m. tanár 9 év óta

VIII. AKADÉMIAI HALLGATÓK.

1. Beiktatott nyilvános hallgatók.

N é v	Tan- félév	N é v	Tan- félév
I. Évesek.		Lázár Gábor	— 2
a) rendes joghallgatók:		35 Lőrincz Sándor	1 —
Ásmány Zoltán	1 2	Luczay Kornél	— 2
Baly István	— —	Márkus László	1 2
Berényi Ferencz	1 2	Molnár András	1 —
Bérczi Endre	1 2	Molnár Géza	1 2
5 Blau Pál	1 —	40 Moskovits Dávid	1 2
Bónyi Bertalan	— 2	*Neagu Kornél	1 2
Brányiczky Dezső	1 2	Petz Zoltán	1 2
Braun Jenő	1 2	*Pintér Tráján	1 2
Breuer Oszkár	1 2	*Popovits Valér	1 2
10 *Bustea Kornél	1 2	45 Pribék Kálmán	1 —
Büchler Lajos	1 2	Prindel Tivadar	1 2
*Capra Jusztin	1 2	Puskás János	1 2
Dobosi János	1 2	Raab Nándor	1 2
Fehérvári Géza	1 2	Reményi Géza	1 —
15 Friedmann Árpád	1 —	50 Révész Mihály	1 2
Gerő Gusztáv	1 2	*Russu Mircea	1 —
*Givuleszku Gyula	1 2	Scheftsik István	1 —
Glück Áron	1 2	*Scherer Gyula	1 2
✠Guttman Dezső	1 2	Steinberger Vilmos	1 2
20 Hirsch Miklós	— 2	55 Steiner Lajos	1 —
✠Hódosi Márton	1 2	Sugár Ferencz	1 2
Horváth Béla	— 2	Szabó Gusztáv	1 2
Huf Lázár	1 2	Széles István	1 2
Juricskay László	1 2	Szondi György	1 2
25 * Kardos Jenő	1 —	60 Szüts Imre	1 —
Katz Lipót	1 2	Tardos Henrik	1 2
Keledi József	1 2	Weisz Károly	1 2
✠Kenyeres Gyula	1 2	b) Rendkívüli jog- hallgatók:	
Kiss György	1 —	Csapó Samu	1 —
30 Klein Dezső	1 —	Csillag József	1 —
Kövári Demeter	1 2	65 Ehrlich Kálmán	1 —
✠Krn János	1 2	Fischbein Aladár	1 2
Láza Gyula Rom.	— 2		

Né v	Tan- félév	N é v	Tan- félév
Gltick Endre	1 —	Kallivoda Hubert	1 2
Hacker Andor	1 —	Kiss György	— 2
Klein Bernát	1 —	35 Klein Bernát	— 2
70 Lehotzky István	1 2	Klein Dezső	— 2
Leichtmann Jenő	1 2	Koller Lajos	1 2
Vidiczky János	1 2	*Kovács Kálmán	1 2
Wasserstrom S.	— 2	Lampel Izsák	— 2
		40 Lőrincz Sándor	— 2
II. Évesek:		Magheriu Titus	— 2
Ács-Nagy Jenő	1 2	Molnár Jenő	1 2
Ándriska József	1 2	Obergeszell Imre	— —
Andru Szevér	1 2	*Papp Gyula	1 —
Arz Ferencz H.	1 2	45 Papp Szevér	1 2
5 *Balázs Sándor	1 2	*Pescariu Jenő	1 2
Bánk György	— —	Porcsalmy Dezső	1 2
Beregi Simon	— 2	Pralea Győző	1 —
Bige Géza	1 2	50 Reich Jenő	1 —
Birtolon Emilj / Central University	1 2	Reich Miksa	1 2
10 Blau Pál	— 2	Reményi Géza	— 2
Bodó László	1 —	*Réti Jenő	1 2
Brandt Vilmos	1 2	Róth Zoltán	1 —
Buna János	1 2	Scheftsik István	— 2
Ciurdariu Viktor	1 2	55 Schmidt József	1 —
15 Czitrom Sándor	1 2	Schönzweig Imre	1 —
Dallos Ferencz	1 2	Schwarzcz Ödön	— 2
Dániel Lajos	1 2	Sebestyén Gyula	1 —
Debreczy Dezső	1 —	Serli István	1 2
*Deciu Emil	1 2	60 Sfurlea János	1 —
20 Diósi József	1 2	Steiner Lajos	— 2
Ehrlich Kálmán	— 2	Stern Bernát	— —
Fleischer Ernő	1 2	Szabó Gyula	1 2
Fluk Ferencz	1 2	ifj. b. Szentkereszthy Zs.	1 2
Friedmann Samu	1 —	65 Sziber Nándor	1 2
25 *Gáspár Lázár	1 2	Szüts Imre	— 2
*Gavrus Radu	1 2	*Vass Árpád	1 2
Grünstein Jakab	— 2	Vigh Gyula	1 —
Hámory Lajos	1 —	Weisz Izidor	1 2
Hanig Vilmos	1 2		
30 *Hollóssy Béla	1 2	III. Évesek:	
Jakobovits Imre	— 2	Aczél Sándor	1 2
Jäger Nándor	1 —	Apáthy Jenő	1 2

N é v		Tan- félév	N é v		Tan- félév
	Bartha Béla	1 2	45	Raffay Ágost	1 2
	Berkes József	— 2		Reich Jenő	— 2
5	Bige József	1 2		*Rednik Gábor	1 2
	Bodó László	— 2		Rosenthal Ferencz	1 2
	*Böszörményi L.	1 2		Sándor István	— 2
	Bretán László	1 2	50	Sándor János	1 2
	Brüder Sándor	— 2		Selagian Virgil	1 —
10	Bugariu Cornél	1 —		Siket András	1 2
	Capra Aurél	1 2		Spinher János	1 2
	*Costina Jenő	1 2		Steiner Sándor	1 2
	*Csányi László	1 2	55	Szemes László	1 2
	Csordacsics E. Rob.	1 2		Vincze Béla	1 —
15	Czecz Tivadar	1 2		Weimann Izsó	1 2
	*Czelláth Árpád	1 2			
	Debreczy Dezső	— 2		IV. Évesek:	
	Dobó József	1 2		Balázs Imre v.	1 —
	Drágány Sándor	— —		Balogh Kálmán v.	1 —
20	Faragó Viktor	1 2		Bart István v.	1 —
	Friedmann Mór	1 2		Bolkács Miklós v.	1 —
	Friedmann Samu	— 2	5	Brüder Sándor	1 —
	Gombay János	1 2		Dobó Remus K. v.	1 —
	Hámory Lajos	— 2		Egely Alajos v.	1 —
25	Hesz Ágoston	1 —		Egry Gergely	1 —
	Hillinger Márton	1 2		Elovits Elek v.	1 —
	*Ille Ambrus	1 2	10	*Fekete Ferencz v.	1 —
	Jäger Nándor	— 2		Fluk Dezső v.	1 —
	Kálmán József	1 2		Friedländer János	1 2
30	Kenéz Sándor	1 2		Gózsá Lajos	— 2
	Klemens Rezső	1 —		*Herczegh József	1 —
	Középeßy Emil	1 2	15	Hesz Ágoston	— 2
	Külley Béla	1 2		Jung Tibor	1 2
	Mandák Ernő	1 2		Katz Béla v.	1 —
35	Mezei Zsigmond	— —		Kertes Béla	1 2
	Miskolczy Hugó	1 2		Klemens Rezső	— 2
	Nagy Jenő	— 2	20	Kovács Andor	1 2
	Nesztor Aurél	— 2		Kún Béla	1 2
	Papp Gyula	— 2		Manojlovics T.	— 2
40	*Pataki Oszkár	1 2		Mezey Gyula v.	1 —
	Pogány Gyula	— 2		Nadányi Jenő v.	1 —
	Popa Demeter dr.	— 2	25	Nagy Mihály v.	1 —
	*Pati Nagy Lajos k.	— —		Ormay Kálmán	1 2
	Popa Tivadar	1 2			

N é v		Tan- félév	N é v		Tan- félév
	*Pataki Rezső v.	1 —	Szeverényi Zoltán		1 2
	Pelle János v.	1 —	Szöke Lajos v.		1 —
	Porubszky Gyula v.	1 —	Szunyogh Gábor		1 2
30	*Rafajlovits Milos	1 2	40 *Török István		1 2
	Róth Béla	1 —	Tunyoghy Lajos v.		1 —
	Sándor Samu	1 2	Vincze Béla		— 2
	ifj. Sártory Endre k.	— —	Wertheimstein V.		1 —
	*Sferle János v.	1 —	Vlazáts Vincze		1 —
35	Sfurlea Tráján	1 2	45 *Zimányi József		1 2
	Sz. Mészáros L. k.	— —			

Összesen : 243.

Jegyek magyarázata :

- ☞ az első félévben rendkívüliek,
- * ösztöndíjasok,
- k. egyévi önkéntesek,
- v. 7. félév befejeztével végbizonyítványt kapott joghallgatók.
- elmaradt joghallgatók.

2. Vizsgálati engedélyt nyertek :

A vizsgálati engedélyt nyert egyének csak a miniszteri engedély keltének évében vétetnek számba.

Az első alapvizsgálatra :

- Alpár János, zombolyai posta- és táviró-tiszt.
- Bitay Jenő, nagyenyedi p. ü. számellenőr.
- Fehér István, temesvári posta- és táviró-tiszt.
- Ignea Valér, gyulafehérvári adótiszt.
- 5 Kontros Tivadar, temesvári posta- és táviró-tiszt.
- Köszegi Ferencz, temesvári posta- és táviró-tiszt.
- Nagy Károly, gyergyószentmiklósi adótiszt.
- Soós Gyula, temesvári posta- és táviró-tiszt.
- Szigeti János, kassa-oderbergi vasuti felügyelő.

A második alapvizsgálatra:

- 10 Alpár János, zombolyai posta- és táviró-tiszt.
 Bitay Jenő nagyenyedi p. ü. számellenőr.
 Fehér István, temesvári posta- és táviró-tiszt.
 Ignea Valér, gyulafehérvári adótiszt.
 Koltai Gyula, budapesti m. kir. posta- és táviró-tiszt.
- 15 Kontros Tivadar, temesvári posta- és táviró-tiszt.
 Kőszegi Ferencz, temesvári posta- és táviró-tiszt.
 Nagy Károly, gyergyószentmiklósi adótiszt.
 Soós Gyula, temesvári posta- és táviró-tiszt.
 Szigeti János. kassa—oderbergi vasuti felügyelő.

Az államtudományi államvizsgálatra:

- 20 Alpár János, zombolyai posta- és táviró-tiszt.
 Bitay Jenő, nagyenyedi p.-ügyi számellenőr.
 Fehér István, temesvári posta és táviró tiszt.
 Ignea Valér, gyulafehérvári adótiszt.
 Koltai Gyula, budapesti m. kir. posta- és táviró tiszt.
- 25 Kontros Tivadar, temesvári posta- és táviró tiszt.
 Kőszegi Ferencz, temesvári posta- és táviró tiszt.
 Nagy Károly, gyergyószentmiklósi adótiszt.
 Soós Gyula, temesvári posta- és táviró-tiszt.
 Szigeti János, kassa-oderbergi vasuti felügyelő.

A jogtudományi államvizsgálatra.

- 30 Alpár János, zombolyai posta- és táviró-tiszt.
 Bitay Jenő, nagyenyedi p. ü. számellenőr.
 Fehér István, temesvári posta- és táviró-tiszt.
 Ignea Valér, gyulafehérvári adótiszt.
 Koltai Gyula, budapesti m. kir. posta- és táviró-tiszt.
- 35 Kontros Tivadar, temesvári posta- és táviró-tiszt.
 Kőszegi Ferencz, temesvári posta- és táviró-tiszt.
 Nagy Ferencz, kolozsvári t.-egyetemi végzett joghallgató.
 Nagy Károly, gyergyószentmiklósi adótiszt.
 Soós Gyula, temesvári posta- és táviró-tiszt.
- 40 Szigeti János, kassa—oderbergi vasuti felügyelő.

Az államszámviteltanra beiratkoztak:

Bulyovszky József
 Kemény Zsigmond
 Hoffmann Henrik
 Rafajlovits Milován
 Szabó István.

Az intézetet általában látogatók száma 283 volt. A beíratott nyilvános joghallgatók számánál a múlt évhez képest gyarapodás 4, a vizsgaengedélyt nyert egyének számánál gyarapodás 17, az államszámviteltant hallgató tisztviselőknél gyarapodás 1, általános gyarapodás 17.

A nyilvános hallgatók között számszerint volt: Abauj megyei 1, Alsófehér megyei 1, Arad megyei 14, Bereg megyei 1, Békés megyei 13, Bihar megyei 113, Borsod megyei 2, Brassó megyei 1, Csanád megyei 4, Csongrád megyei 1, Fehér megyei 3, Fogaras megyei 2, Győr megyei 1, Hajdu megyei 5, Heves megyei 2, Hunyad megyei 3, Jász-Nagy-Kún-Szolnok megyei 9. Kis Küküllő megyei 3, Krassó-Szörény megyei 4, Liptó megyei 1, Marostorda megyei 2, Nógrád megyei 2, Nyitra megyei 3, Pest-Pilis-Solt-Kiskún megyei 4, Sopron megyei 1, Szabolcs megyei 3, Szathmár megyei 16, Szeben megyei 1, Szilágy megyei 2, Szolnokdoboka megyei 3, Temes megyei 6, Tolna megyei 2, Torontál megyei 2, Udvarhely megyei 2, Ung megyei 1, Verőcze megyei 1, Zemplén megyei 3, Zólyom megyei 2, Romániai 1.

IX. A TANDIJ ALÓL EGÉSZEN S FÉLIG FELMENTETTEK KIMUTATÁSA.

	Évfolyam	egészen	félíg	kor.	fill.
Az I. félévben	Az I. évfolyamban	3	14	400	—
	A II. évfolyamban	1	8	230	—
	A III. évfolyamban	3	3	198	—
	A IV. évfolyamban	4	1	200	—
	Összesen :	11	26	1028	—
A II. félévben	Az I. évfolyamban	3	14	440	—
	A II. évfolyamban	1	8	222	—
	A III. évfolyamban	2	3	154	—
	A IV. évfolyamban	1	1	48	—
	Összesen	7	26	864	—

Az egész évben tehát 70 joghallgatónak 1892 korona tandíj engedtetett el.

Az ösztöndíjak, a segélyegyleti díjak, elengedett tandíjak s a betegsegélyző alapból utalványozott segélyek együttvéve 13690 korona 80 fillérré rugtak.

X. TANANYAG.

I. Kötelező tantárgyak.

Első félév	Első évfolyam	Bevez. a jog- és államtudományokba, 2 óra. Római magánjog (institutiók), 8 óra. Magyar alkotmány és Jogtörténet, 5 óra. Művelődéstörténet, 4 óra.
	Második évfolyam	Nemzetgazdászat, 6 óra. Magyar magánjog, 5 óra. Jogbölcseészet, 6 óra.
	Harmadik évfolyam Jogtudom. tanfolyam	Büntetőjog, 5 óra. Polgári Törvénykezési jog, 5 óra. Magyar kereskedelmi és váltójog, 6 óra. Osztrák magánjog, 6 óra.
	Negyedik évfolyam Államtud. tanfolyam	Alkotmányi és kormányz. politika, 5 óra. Magyar közigazgatási jog, 5 óra. Magyar pénzügyi jog, 5 óra. Egyházi jog, 7 óra.
Második félév.	Első évfolyam	Római magánjog, 8 óra. Magyar alkotmány és jogtörténet, 5 óra. Ethika, 4 óra.
	Második évfolyam	Tételes nemzetközi jog, 3 óra. Pénzügytan, 4 óra. Magyar magánjog, 5 óra. Magyar közjog, 6 óra. A XIX. század története, 4 óra.
	Harmadik évfolyam Jogtudom. tanfolyam.	Büntetőjog, 5 óra. Magyar állam statisztikája, 5 óra. Polgári törvénykezési jog, 5 óra.
	Negyedik évfolyam Államtud. tanfolyam	Specziálkollegiumok.

II. Speciálkollegiumok.

Az első félévben 5 tanár hirdetett hetenkint 18 órában 9 speciálkollegiumot, melyekre 370 joghallgató iratkozott be, a második félévben pedig 10 tanár hetenkint 36 órában 20 speciálkollegiumot, melyeket 694 joghallgató látogatott, ugyanis számos joghallgató több speciálkollegiumot választott.

Az egyes kollegiumokat a következő táblázat tünteti föl:

A tanár neve	Az előadás tárgya *Publiciumok †Kötelező tanárgyak	Hetenkinti óraszám	Hallgatók száma
Az első félévben :			
Bozóky	Codex Theodosianus ismeretése	1	67
"	*A Digesták 45. könyve	1	70
Némethy	†Művelődéstörténet	4	61
Kiss	Törvény és bíró	2	7
"	Politikai repetitorium	2	10
"	*Uj irányok a jogtudományban	1	48
Sigmond	†A legujabb kor története	4	55
"	Gazdasági közigazgatás	1	15
Baróthy	Törvénytudomány	2	37
A második félévben :			
Bozóky	Pandekták	2	61
Károly	†Ethika	4	53
Molnár	†Tételes nemzetközi jog	3	57
"	A nemzetgazdaság különös tanai	2	21
Hoványi	Jogbölcészeti szemelvények	1	22
"	*Jogbölcészeti conversatorium	1	35
"	Büntetőjogi gyakorlatok	1	46
Ágoston	Osztrák örökjog	2	43
"	Magyar bányajog	2	44
Mártonfy	Kereskedelmi jog	2	44
"	Végrehajtási eljárás	2	28
"	Államszámviteltan	2	39
Kiss	A jogforrások elmélete	2	61
Sigmond	Közigazgatási eljárás	2	18
"	Nemzetközi statisztika	2	21
"	*Az önkormányzat	1	38
Notter	Egyházi házassági jog	1	13
"	Germán vagyoni jog	1	13
"	A germán királyság	1	12
Baróthy	Közegészségtan	2	25

XI. ÖSZTÖNDIJASOK.

Ösztöndíjat a következő joghallgatók élveztek.

Első évesek:

	Bustea Kornél, Gozsdu-félélet	400 K
	Capra Justin, Papp Tódor-félélet	300 „
	Givuleszku Gyula, Gozsdu-félélet	400 „
	Kardos Jenő,* Jövedékl birság-alap-félélet	400 „
5	Neagu Kornél, Gozsdu-félélet	400 „
	Pinteru Traján, Ghiba Birta-félélet	400 „
	Popoviciu Valér, Gozsdu-félélet	400 „
	Russu Mircea,* Gozsdu-félélet	500 „
	Sherer Gyula, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félélet	50 „

Másod évesek:

10	Balázs Sándor, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félélet	50 „
	Deciu Emil, Livius-félélet	200 „
	Gáspár Lázár, Gozsdu-félélet	400 „
	Gavrus Radu, Gozsdu-félélet	500 „
	Hollósy Béla, Alapy-félélet	420 „
15	Kováts Kálmán, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félélet	50 „
	Papp Gyula, Cameller-félélet	250 „
	Pescariu Jenő, Gozsdu-félélet	600 „
	Réti Jenő, Szy József-félélet	480 „
	Vass Árpád, Jövedéki birság-alap-félélet	400 „

Harmad évesek:

20	Büszörményi László, Alapy-félélet	420 „
	Costina Jenő, Gozsdu-félélet	600 „

* A II. félévben eltávozott.

	Csányi László, gróf Csáky Petronella-félét	1000 K
	Czelláth Árpád**, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félét	26·6 „
	Ille Ambrus, Gozsdu-félét	600 „
25	Pathi Nagy Lajos, Alapy-félét	420 „
	Pataki Oszkár, Váczi M. Terézia 1907. j. fölösl.	80 „
	Ugyanaz, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félét	50 „
	Rednik Gábor, váczi M. Terézia 1907. j. fölösl.	80 „

Negyed évesek:

	Fekete Ferencz*, Alapy-félét	420 „
30	Herczegh József*, Jövedéki birság-félét	400 „
	Pataky Rezső*, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félét	23·4 „
	Rafajlovits Milos, Osztoics-félét	800 „
	Sferle János*, Gozsdu-félét	300 „
	Török István, Alapy-félét	420 „
35	Zimányi József**, Winterhalter-félét	90 „

BCU Cluj / Central University Library Cluj
XII. VIZSGÁLATOK.

Az 1875. évi Szabályzat 51. §-a értelmében a joghallgatók előmenetelének figyelemmel kísérése szempontjából sűrűn tartattak colloquiумok nemcsak a kötelező, hanem egynémely specziálcollegiumokból is.

A jelen 1907—1908 tanév folyama alatt letett alap- és államvizsgálatok eredménye pedig a következő:

* A II. félévben eltávozott.

** Csak a II. félévben.

1907. évi szeptember 1-től 1908. június végéig*

Letette az	Nyilvános rendes jog- hallgató	Miniszteri engedély folytán	Képesített			Felfüggesztett	Összesen
			Kitüntetéssel	Egyhangyulag vagy szótöbbséggel	Nem		
Első alapvizsgálat .	83	3	15	51	5	15	86
Második alapvizsg. .	75	2	8	50	4	15	77
Államtud. államvizsg. .	15	3	—	15	—	3	18
Jogtud. á lamvizsg. .	9	3	—	10	1	1	12
Főösszeg . .	182	11	23	126	10	34	193
%	94.30	5.70	11.91	65.78	5.18	17.13	100

A jogtanulók szorgalmának fokozása szempontjából a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1902. márczius 19-én 14705. sz. alatt kelt szabályrendeletével** elrendelni méltóztatott, hogy azon tanulók nevei, kik az alaps illetőleg államvizsgálatokat kitüntetéssel teszik le, a VKOM Hivatalos Közlönyének a tanévet követő szeptember hó 1-én megjelenő számában évenként külön rovatban közzététessenek. E végből felhívta az igazgatókat, hogy a vezetésük alatt álló főiskolán kitüntetéssel vizsgázott tanulók névjegyzékét minden

* Ezen táblás kimutatás az egész tanév alatt letett összes alap- és államvizsgálatok eredményét tünteti föl, melyben a múlt évekről elmaradt pót és javítóvizsgálatok is befoglaltatnak, ellenben a 50-ik lapon lévő táblázatban csak az idei joghallgatók vizsgálatai vannak feltüntetve.

** Megjelent a VKOM Hivatalos Közlönye 1902. évi április 1-én kiadott 7. számában.

évben a tanévet követő augusztus hó 1-ig közvetlenül a Hivatalos Közlöny szerkesztőségéhez czimezve küldjék be.

Ezen intézkedésével a minister ur ő nagyméltósága alkalmat kívánt nyújtani arra, hogy egyrészt a valóban tehetséges és szorgalmas tanulók munkájoknak jól megérdemelt jutalmát elnyerjék, az életben biztos és képességeiknek megfelelő megélhetési módhoz és munkakörhöz jussanak s hogy másrészt azok, kik a főiskolából távozó ifjak jövő működési körének kijelölésére hivatvák, évről-évre megtudják azok neveit, a kiket az alaposabb képzettséget igénylő helyekre első sorban állíthatnak.

A helybeli kir. kath. jogakadémia hallgatói közül *kitüntetéssel tették le:*

1. Az első alapvizsgálatot: *Ásmány Zoltán, Bánk György, Bérczy Endre, Blau Pál, Capra Justin, Dobosi János, Gutmann Dezső, Molnár Géza, Petz Zoltán, Popovits Valér, Puskás János, Scherer Gyula, Soós Gyula, Szondi György, Weil Károly.*

2. A második alapvizsgálatot: *Andru Szevér, Dallos Ferencz, Hollósy Béla, Pescariu Jenő, Réti Jenő, Serli István, Siket András, Trak Géza.*

A kitüntetéssel vizsgázott fentebbi joghallgatók nevei a helybeli napilapokban is közöltettek.

A leczkekönyv aláírása az I. félévben 3 joghallgatótól megtagadtatott, 19 joghallgatónál a második félévben tanusítandó szorgalomtól tétetett függővé, a II. félévben pedig 2 joghallgatótól tagadtatott meg a leczkekönyv aláírása. Végbizonyítványt kapott az I. félév folyamán 18, a II. félév végén 17 joghallgató. Hadi szolgálatban állott 4 joghallgató.

XIII. A JOGHALLGATÓK STATISZTIKAI ÁTNÉZETE.

Évfolyam		A kötelezett collegiumok óraszáma	Anyanyelv szerint				Vallás szerint							A vizsg. eredm.			Tanpénz		Az ösztöndíjasok száma.	Az ösztöndíjak összes mennyisége koronaértékben			
			A tanulók száma	magyar	román	német	szerb	római kath.	gör. kath.	gör. keleti	ágost. hitv.	helv. hitv.	unitárius	izraelita vallású	képessítéssel egyszerűen	nem	vizsga nélkül	fizetők			mentesek	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$
Első félv	Első évfolyam . . .	19	65	53	12	—	—	16	6	12	2	3	—	26	—	—	—	48	3	14	9	1623.40	
	Második évfolyam .	21	49	40	8	1	—	15	2	9	1	4	—	18	—	—	—	40	1	8	10	1671.80	
	Harmadik évfolyam.	22	42	33	9	—	—	15	4	6	—	8	—	9	—	—	—	36	3	3	8	1623.40	
	Negyedik évfolyam.	22	38	32	5	—	—	11	3	5	1	7	—	11	—	—	—	33	4	1	6	1193.40	
Főösszeg:		84	194	158	34	1	1	57	15	32	4	22	—	64	—	—	—	157	11	26	33	6112.—	
Második félv	Első évfolyam . . .	17	53	41	12	—	—	14	6	9	2	3	—	19	12	22	2	17	36	3	14	7	1176.40
	Második évfolyam .	22	52	41	10	1	—	16	3	8	1	4	—	20	6	18	4	24	43	1	8	10	1678.20
	Harmadik évfolyam	15	49	41	8	—	—	18	3	5	—	9	—	14	—	—	—	49	44	2	3	9	1650.—
	Negyedik évfolyam.	—	18	14	2	—	2	7	2	1	1	2	—	5	—	1	—	17	16	1	1	3	700.—
Főösszeg:		50	172	137	32	1	2	55	14	23	4	18	—	58	18	41	6	107	139	7	26	29	5204.8

Jegyzet. Ebből a kimutatásból az évközben kimaradt tanulók, valamint az önkéntesek kihagyattak.

A statisztikai kimutatásból kiténik, hogy az akadémia effektív hallgatói között volt:

A z I. f é l é v b e n :

<i>anyanyelv szerint:</i>	magyar	158	vagyis	81.44 %
	román	34	”	17.52 %
	német	1	”	0.52 %
	szerb	1	”	0.52 %
				100.00 %
<i>vallás szerint:</i>	róm. kath.	57	vagyis	29.38 %
	gör. kath.	15	”	7.73 %
	gör. keleti	32	”	16.49 %
	helv. hitv.	22	”	11.33 %
	ág. ev. hitv.	4	”	2.09 %
	izraelita	64	”	32.98 %
			100.00 %	

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A II. f é l é v b e n :

<i>anyanyelv szerint:</i>	magyar	137	vagyis	79.65 %
	román	32	”	18.60 %
	német	1	”	0.58 %
	szerb	2	”	1.17 %
				100.00 %
<i>vallás szerint:</i>	róm. kath.	55	vagyis	31.97 %
	gör. kath.	14	”	8.13 %
	gör. keleti	23	”	13.37 %
	helv. hitv.	18	”	10.46 %
	ág. ev.	4	”	2.35 %
	izraelita	58	”	33.72 %
			100.00 %	

származás szerint: a joghallgatók 37 megyéből származtak, 1 külföldről.

KIMUTATÁSA

a második félévi joghallgatóknak atyjok vagy gyámjok polgári állása szerint:

Atyja vagy gyám- jának polgári állása ; neveze- tesen :	Földmives	Közép- és nagybirt.	Kisiparos és keresk.	Nagyiparos és keresk.	Tanár, tanító, lelkész	Egyéb okleveles	Egyéb értelmiségű	Állami Hatósági Községi Magán tisztviselő	Hadi	Szolga	Önálló	Összesen			
	11	10	38	4	29	15	5	21	3	10	9	1	6	10	172

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XIV. AKADÉMIAI KÖNYVTÁR.

A könyvtárt az idén is sűrűn használták, számszerint 310 egyén 954 művet használt.

A könyvtár állása 1907. január

1-én volt 13988 köt. 69963 kor. 22 fillér,

1907. évi gyarapodás vétel 123 „ 1253 „ 94 „

ajándék útján 88 „ 213 „ 26 „

s így állása 1907. deczemb.

végén 14199 köt. 71430 kor. 42 fillér

értékben.

XI. LEVÉLTÁRI SZEMLE.

A kar a lefolyt évben összesen 12 értekezletet tartott. Az iktatókönyv szerint beérkezett 1908. évi jul. 1-től 1908. évi jun. 30-ig ~~608~~ 620 ügydarab, ezek között négy miniszteri szabályrendelet. 620

Az érdekesebb levéltári okmányok a következők :

Levélt. szám	Idegen szám	T Á R G Y
19067 655	jul. 11.	A Stassburgban megjelenő Minerva című főiskolai Évkönyv szerkesztősége az akadémia legújabb adatait kéri. Elküldettek.
656	53234. jul. 1.	A nm. VKOM az akadémia épületén szükséges tisztogatási és helyreállítási munkálatokra 1425 korona 73 fillért engedélyez.
657	jul. 18.	A székesfővárosi m. kir. államrendőrség megküldi 1906. évi működéséről szóló jelentését a könyvtár számára.
661	jul. 19.	Az igazgató kezelése alatt álló 5 rendbeli alap számadása fölülbírálás végett a nm. VKOM. számvevőségéhez átküldetik.
663	76940. jul 12.	A nm. VKOM. dr. Kiss Gézátny. r. tanárrá nevezi ki azon kötelezettséggel, hogy tanszékének egyik tárgyából is a magántanári képzést megszerezni tartozik.
664	jul. 21.	A módosított Segélyegyleti alapszabályok, valamint az alakulóban lévő Mensa Academica ügyrendje megerősítés végett felterjesztettek.
666	--	Az 1906—7. évi Almanach felterjesztetik és szétküldetik.
681	82445. jul. 23.	A nm. VKOM Dr. Bozóky Alajos igazgató részére 1906. jul. 1-től az eddigi 1200 korona személyi pótlék helyett évi 2000 korona személyi pótlékot utalványoz.
682	82446. jul. 23.	Ugyanaz Dr. Molnár Imre ny. r. ta-

Levélt. szám.	Idegen szám	T Á R G Y
683	82447. jul. 23.	nár részére 1906. jul. 1-től az eddigi 600 korona személyi pótlék helyett évi 1200 korona személyi pótléket utalványoz. Ugyanaz Dr. Hoványi Gyula ny. r. tanár részére 1906. jul. 1-től az eddigi 600 korona személyi pótlék helyett évi 1200 korona személyi pótléket utalványoz.
691	aug. 8.	A berlini keresk. főiskola 1907—8. évi tanrendjét küldi.
694	2263. aug. 7.	Mgs Fetser Antal püspöki helynök meghívja az igazgatót s a tanári kart a f. é. aug. 18-án mint Ő Felsége legmagasabb születésnapján, valamint folyó év aug. 20 án mint Szent István első apostoli király napján a székesegyházban tartandó ünnepélyes isteni tiszteletre.
697	75035. aug. 6.	A nm. VKOM úr az 1907—8. tanév I. felére megállapított tanrendet helybenhagyja.
698	85022. aug. 1.	Ugyanannak körirata a pécsi rabsegélyző kongresszus tárgyában.
700	aug. 17.	Meghívó a n.-szalontai Arany-szobor leleplezési ünnepélyre.
702	91942 aug. 14.	A nm. vallás és közoktatásügyi miniszter úr rendelete az új arczképes leczkekönyvek tárgyában.
704	74730 aug. 14.	Ugyanaz megerősíti az 1907—8. tanévre megalakított alap- és államvizsgálati bizottságokat.
728	85568. aug 21.	Ugyanaz felhatalmazza az 1907—8. tanév tartamára az igazgatót, hogy az államvizsgálatra jelentkező jogszigorlókat a már sikerrel kiállott szigorlati tárgyakból való kérdészetés kötelessége alól fölmenthesse.
1907 8 1	szept. 1.	Felterjesztés az ügyviteli átalánynak felemelése iránt.

Levél- szám.	Idegen szám	T Á R G Y
2	szept. 1.	A kolozsvári keresk. akadémia felügyelő bizottsága és tanári kara tudatja Gámán Zsigmond kir. tanácsos elnök elhúnytát. Részvét-irat.
4	szept. 5.	Kassai tanrend.
5	szept. 5.	Kecskeméti tanrend.
6	szept. 6.	Egri tanrend.
8	szept. 7.	Eperjesi tanrend.
9	szept. 7.	Pécsi tanrend.
10	szept. 7.	Sárospataki tanrend.
12	401. jul. 16.	A műemlékek orsz. bizottsága kiadványainak I. II. kötetét küldi a könyvtár számára
13	3350. szept. 9.	Budapesti m. k-t. egyetemi Almanach és 1907—8. tanrend.
17	szept. 12.	M.-szigeti tanrend
30	szept. 18.	Prágai német egyetem tanrendje.
90	szept. 23.	Csernoviczai egyetem tanrendje.
92	74635. szept. 16.	A nm. VKOM úr Dr. Mártonfy Marczel ny. r. tanárt az államszámviteltan, Dr. Sigmund Andor ny. k. tanárt, a legújabb kor történetének előadásával az 1907—8. tanévre is megbizza.
104	szept. 26.	Pozsonyi kir. jogakadémia Évkönyve.
105	62202. szept. 16.	A nm. VKOM Dr. Baróthy Ákos magántanár részére a közegészségtan előadásért 200 koronát utalványoz, Dr. Mártonfy Marczel ny. r. tanár részére pedig az államszámviteltan előadásáért 36 kor. 60 fillért.
113	2761. szept. 20.	Mgs Fetser Antal püspöki helynök és felszentelt püspök úr meghívja az akadémia igazgatóját, tanári karát és ifjuságát a f. é. okt. 4-én mint Ő Felsége legmagasabb névnapján a I. sz. székesegyházban tartandó Te Deum-ra.
114	szept. 30.	† Néhai Dr. Esterházy Sándor kassai kir. jogakadémia igazgató gyászlapja.

Levélt. szám	Idegen szám	T Á R G Y
120	2561. szept. 30.	A m. kir. állatorvosi főiskola legújabb kiadványait küldi.
122	65241. szept. 25.	A temesvári m. kir. pénzügyigazgatóság tudatja, hogy Kardos Jenő I. évi jltó jövedéki birságalapbeli 300 koronás ösztöndíja szept. 1-től 400 koronára emeltetik.
125	okt 3	† Néhai Raffay Ferencz eperjesi joglyceumi igazgató gyászlapja
134	okt. 10.	Az első félévre beírt joghallgatók száma felterjesztetik.
138	90183 okt. 2.	A nm. VKOM úr az akadémia nyomdászamlájára 143 kor. 50 fillért utalványoz.
142	13511 okt. 11.	Ugyanannak számvevősége a mult 1906—1907. évi tandíjszámadást helyesnek találja.
151	308.	A siketnémák ungvári intézetének gyűjtő-íve. A kar 10 koronát küld.
158	9925 okt. 1.	A nm. m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr a „Hazai beszerzési források“ egybeállítását küldi.
159	327.—11712.	Nagyvárad város tanácsa közli a törvényhatósági bizottság végzését, mely szerint 1908. évtől kezdve a a létesítendő Mensa Academica javára évenként 200 koronát szavaz meg.
164	52 szept. 23.	A bécsi cs. k. t. egyetem legújabb kiadványait küldi.
169	okt. 25.	A kar üdvözlő fölirata gr. Apponyi Albert VKOM úrhoz.
171	88094 okt. 10	A nm. m. kir. földművelésügyi miniszter úr megküldi a „Világ 1907. évi gabonatermése“ cz. kiadványát a könyvtár számára.
173	98590 okt. 15	A nm. VKOM úr rendelete, melynek értelmében az ügyviteli átalány felemelése iránt nyilvánított kérelem az 1907. évi számadások betérjesztése alkalmával megújítandó.

Levélt. szám	idegen szám	T Á R G Y
176	okt. 28.	Az ösztöndíjas joghallgatók rovatos kimutatása felterjeszterjesztetik.
182	okt. 30.	A siketnémák aradi intézetének a kar 10 koronát küld.
184	2650. eln.	<i>Szabályrendelet</i> a közszállításokról VKOM Hiv. Közl. 1907. évi okt. 1-én megjelent 22. számában.
187	nov. 1.	† Néhai dr. Ludányi Béla, egri jogtanár gyászlapja.
188	85562 okt. 21.	A nm. VKOM úr rendelete a Mensa Academica ügyrendtartásának átdolgozása tárgyában. Átdolgozott és felterjesztett.
193	155. nov 6.	Az egri érseki joglyceum pályázati hirdetménye az üresedésben lévő jogbölcészeti és büntetőjogi tanszék betöltése tárgyában.
202	9159 okt. 27.	A nm. m. kir. földművelésügyi miniszter úr megküldi „a m. kir. mezőgazdasági muzeum“ cz. kiadványát a könyvtár számára.
203	nov. 8.	A bécsi cs. és kir. konzuli akadémia személyzete.
204	105461. okt. 30.	A nm. VKOM <i>Szabályrendelete</i> , melynek értelmében az I. alapvizsgálatra bocsátásukat kérelmező joghallgatóknak ki kell mutatniok, hogy az I. alapvizsgálat tárgyait <i>két rendes</i> félévben hallgatták. Rendkívüli fél éveik beszámítására és vizsgálati engedélyre a joghallgatók rendszerint <i>igényt nem tarthatnak</i> .
206	nov. 13.	A kar a Breider-ház bedőlése alkalmával életüket vesztett 13 munkás hátramaradt családjai nyomorának enyhítésére 50 koronát küld a polgármesternek.
207	251593. nov. 12.	A m. kir. Államvasutak Igazgatósága 10 drb új arczképes igazolványt küld a tanári karnak.

Levél. szám	Idegen szám	T Á R G Y
211	nov. 17.	† Néhai dr. Antal Gyula, budapesti egyetemi jogtanár gyászlapja.
213	nov. 18.	† Néhai dr. Csatári Csatáry Lajos gyászlapja.
215	nov. 20.	Felterjesztés egy akadémiai actuariusi állás szervezése iránt.
219	117256. nov. 16.	A nm. VKOM úr tudatja, hogy a cs. és kir. közös hadügyi miniszter úr dr. Mártonfy Marczel tanárt az idei hadgyakorlatok alól fölmentette.
220	118170. nov. 15.	Ugyanaz az akadémia nyomda számlájára 394 koronát utalványoz.
222	1662. nov. 23.	A biharmegyei m. kir. építészeti hivatal átküldi a nyáron végzett tartozási munkálatok felülvizsgálatát tárgyazó jegyzőkönyvet. Felterjesztett.
229	128392. nov. 19.	A VKOM pályázatot hirdet a magasabb M. Terézia és Koháry-féle ösztöndíjakra.
232	13172.	Nagyvárad város jkvi kivonaton köszöni meg a karnak 50 kor. adományát. (206.)
242	decz. 3.	Dr. Székely J. budapesti t. egyetemi theologiai tanár a „Sybilla-könyvek“ cz. tanulmányát küldi a könyvtár részére.
244	—	A kar üdvözlő fölirata dr. Molnár Viktor VKOM államtitkár urhoz 25 évi szolgálati jubileuma alkalmából.
246	decz. 4.	† Néhai Stauber József helybeli főreáliskolai igazgató gyászlapja.
248	100869.	A nm. m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur megküldi „Ipari balesetek 1906.“ cz. kiadványát a könyvtár számára.
252	decz. 7.	A kar a temesvári siket-néma intézetnek 10 korona adományt küld.

Levélt. szám	Idegen szám	T Á R G Y
264	decz. 13.	A budapesti kereskedelmi akadémia igazgatója megküldi az intézet 50 éves fennállása alkalmából kiadott jubileumi emlékkönyvet a könyvtár számára.
265	—	Dr. Molnár Viktor államtitkár úr válasza a kar üdvözlő föliratára.
269	119. decz. 13.	Nm. gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter úr válasza a kar üdvözlő föliratára.
270	—	A prágai német egyetem Személyzete.
279	decz. 21.	A II. félévi tanrend jóváhagyás végett felterjeszteik
286	decz. 28.	Felterjesztés dr. Baróthy Ákos mt. I félévi jutalomdíjának utalványozása és a mtanárok jutalomdíjának egyforma szabályozása iránt.
291	64. decz. 31.	A képviselőház irodai igazgatója tudatja, hogy 33 kötet nyomtatványt küld.
292	1908. jan. 4.	Kolozsvári t. egyetemi tanrend és m. é. Almanach.
293	9500. eln. decz. 10.	A m. kir. orsz. közp. statisztikai hivatal a könyvtár 1907. évi adatait kéri. Elküldettek.
300	25 jan. 7.	Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja tudatja, hogy Ő cs. és apostoli kir. Felsege dr. Bozóky Alajos kir. tanácsos, igazgató régi magyar nemességének díjmentes megerősítése mellett ugyancsak díjmentesen megengedte, hogy mind ő, mind törvényes leszármazói a „pilismaróti“ előnevet használhassák.
301	708. jan. 3.	A nm. m. kir belügyi minister 5 törvényjavaslatot küld a könyvtár számára.
303	jun. 11.	Pécsi tanrend.
306	104175 1907. jan. 7.	A nm. VKOM. a II. félévi tanrendet jóváhagyja.

Levélt. szám	Idegen szám	T Á R G Y
307	7810 907. eln. jan. 7.	A nm. m. kir. földmivelésügyi min- ister megküldi „a hitelszövetekről“ cz. kiadványát a könyvtár számára
310	289. jan. 13.	Egri tanrend.
311	—	Kecskeméti tanrend.
326	8587. decz. 28.	A m. kir. közp. stat. hivatal meg- küldi a m. kir. kormány 1906. évi működéséről szóló jelentést a könyvtár számára.
330	jan. 19.	Dijoni egyetemi tanrend.
331	—	Debreczeni tanrend.
332	246. jan. 13.	Eperjes város pályázati hirdetménye a Romanich-féle ösztöndíj betöl- téséről.
335	229. jan. 20.	A nm. magy. kir. p. ü. miniszter úr megküldi az új adójavaslatokat a könyvtár számára.
340	jan. 23.	A kar a szegedi Siketnema intézet- nek 10 korona adományt küld
343	—	A londoni magyar kiállítás ügyvivő igazgatója tudatja, hogy az aka- adémia bejelentését elfogadta.
344	jan. 25.	Kassai tanrend.
345	jan. 27.	M.-szigeti tanrend.
850	—	† Néhai Dr. Meltzl Hugó kolozsvári m. k. t. egyetemi tanár gyászlapja.
352	jan. 29.	Eperjesi tanrend.
356	jan. 31.	Az 1907. évi irodai átalányszámadás a VKOM számvevőségéhez átkül- detik
357	—	Az 1907. évi ügyviteli, hetestartási és vízhasználati átalány-számadás is
358	—	Az 1907. évi könyvtári számadás is.
361	—	† Néhai Remez László nagyvárad premontrei főgymnasiumi tanár gyászlapja.
378	febr. 5.	Sárospataki tanrend.
383	febr. 7.	A cincinnatii világnyelv-társulat fel- hívása és körlevele.
385	—	A helybeli Gazdasági- és Iparbank a Mensa céljaira 25 korona ado-

Levélt. szám	Idegen szám	T Á R G Y
		mányt küld. Köszönettel fogad- tatott.
391	febr. 8.	A nm. VKOM 1906. évi működésé- ről szóló jelentés.
401	febr. 17.	Pozsonyi tanrend
403	febr. 19.	Dr. Dombovány Géza ügyvéd „Fe- nyítő eljárás és büntető rendszer Pestmegyében a 19. század első felében“ cz. művét a könyvtárnak ajándékozza.
404	febr. 20.	A II. félévre beirt joghallgatók száma felterjesztetik.
409	25233 907. febr. 19.	A nm. VOKM. számvevősége az aka- démiai épület javítására utalványo- zott 1425 K. 73 f. felhasználásáról felterjesztett számadást helyesnek találta.
415	febr. 25.	A kar az egeri siketnéma intézetnek 10 kor. adományt küld.
421	1174. febr. 26.	Budapest székes főváros a Kórházai- nak állapotáról szóló jelentését megküldi a könyvtár számára.
423	2706. febr. 22.	Biharvármegye a grf. Tisza Lajos- féle ösztöndíj betöltésére vonat- kozó pályázati hirdetményt küldi.
426	1908. febr. 21.	Győr sz. kir. város ösztöndíj-pályá- zata a felosztatott jogakadémia se- gélyegyleti alaptökéjéből került 400 korona ösztöndíjra.
427	417. márcz 1.	A czernoviczi egyetem személyzeti- létszám kimutatását; II. félévi tan- rendjét és tanévmegnyitó ünnepé- lyének leírását küldi.
436	márcz. 5.	A nagyváradai Közp. Takarékpénztár r. t. a Mensa céljaira 20 korona adományt küld. Köszönettel fogad- tatik.
437	341. decz. 12.	A nm. m. kir. földmivelésügyi mi- niszter úr „Magyarország földmi- velésügye 1906. évben“ cz. kiad- ványát küldi a könyvtár számára.

Levél. szám	Idegen szám	T Á R G Y
438	3. márcz 6.	Nagyvárad város polgármestere a választásra jogosult tanárok névjegyzékét kéri. Átküldetett.
442	20784. febr. 28.	A nm. VKOM. a budapesti T. egyetemenél betöltendő egyházi tanárszékre vonatkozó pályázati hirdetményt küldi. Kihirdettetett.
444	475.márcz. 16.	A kassai kir. jogakadémia felhívása, hogy a nagyváradai jogakadémia is csatlakozzék a jogakadémiai tanárok legalább felerészének a VI. fizetési osztályba soroztatása iránt megindított mozgalomhoz. Értesítetett, hogy hozzájárul.
445	2058.márcz. 4.	Nagyvárad város polgármestere tudatja, hogy a város 1000 koronás alapítványa 1906. évi kamatainak felhasználásáról készített számadás helyesnek találtatott.
446	146693-1907. márcz. 4.	A nm. VKOM. úr dr. Baróthy Ákos mtanár részére a tszéki orvostanból tartott első félévi előadásáért 200 kor. jutalmat utalványoz.
449	22064. márcz. 7.	A nm. VKOM. úr rendelete, hogy a vizsgálati határidőben elfogadható indokból elmaradt jelöltek még ugyanazon hó folyamán megvizsgálhatók.
452	85. márcz. 2.	A pozsonyi kir. jogakadémia tanári karának emlékirata a jogakadémiai tanárok fizetésének rendezése tárgyában.
454	1478. márcz. 17.	Baró Hornig Károly püspök úr a veszprémi püspökség Római Oklevéltára IV. kötetét ajándékozza a könyvtárnak.
458	21881. márcz. 17.	A VKOM. úr Pataki Oszkár és Rednik Gábor III. éves joghallgatóknak a váci Mária Terézia-féle ösztöndíjalap 1907. évi jövedelemfölszámából 80—80 koronát utalványoz.

Levélt. szám	Idegen szám	T Á R G Y
460	márcz. 30.	Az orsz. párbaj-ellenes szövetség meghívója a Budapesten jún. 4—6. tartandó nemzetközi párbajellenes kongresszusra.
462	18196. febr. 22.	A nm. VKOM. megküldi a londoni egyetemen júl. 20. aug. 14. külföldiek részére tartandó szünidei kurzusok programját.
463	31072. márcz. 19.	Ugyanannak rendelete a külföldi egyetemekre menni szándékozó ifjak által a görög nyelvből teendő pótló érettségi vizsgálat tárgyában.
469	ápril. 1.	Budapest székes-főváros 1908. évi költségvetését küldi.
472	936. márcz. 31.	Dr. Erődi Béla ügyvivő igazgató tudatja, hogy az akadémia fényképeit elindította a londoni magyar kiállításra s értesítést kér, nem hajlandó-e az akadémia ezekből a képekből egy részt az orsz. paedagogiai könyvtár és muzeum számára felajánlani. Az akadémia az egész gyűjteményt engedi át.
476	998. eln. febr. 28.	A nm. m. kir. földmivelésügyi miniszter ur „Fatenyésztes“ cz. kiadványát küldi a könyvtár számára.
477	14760. márcz. 27.	A nm. VKOM megküldi a kassai kir. jogakadémián betöltendő büntetőjogi és jogbölcsheti tanszék-re vonatkozó pályázati hirdetményt.
478	3187.	A gyengeelméjűek orsz. intézetének gyűjtőive. A kar 10 kor. adományt küld.
485	1073. ápr. 7.	Mgos Fetser Antal püspök meghívja az akadémiát a f. é. április 11. a l. sz. székesegyházban a nemzeti ünnep évfordulója alkalmából tartandó Te Deumra.
486	33269. ápr. 3.	A nm. VKOM ur dr. Hoványi Gyula ny. r. tanár részére f. é. okt.

Levélt. szám	Idegen szám	T Á R G Y
492	1117. ápril. 14.	1-től a negyedik 400 koronás korpótlékot utalványozza. Mgos Fetser Antal püspök meghívja az akademiát a f. é. április 18-án d. u. tartandó Feltámadási ünnepre.
493	1612. eln. márcz. 6.	A nm. m. kir. földmivelésügyi miniszter úr megküldi „Vadőr“ cz. kiadványát a könyvtár számára.
496	23067. ápr. 21.	A nm. m. kir. belügyi miniszter úr megküldi az 1907. évi Belügyi Közlönyt a könyvtár számára.
500	ápr. 22.	Dr. Molnár Ákos orszgy. képviselő úr meghívja az akademiát a f. hó 26-án a városháza tanácskozó termében a londoni magyar kiállításról tartandó fölolvasásra.
501	2460. eln. márcz. 20.	A nm. m. kir. földmivelésügyi miniszter úr megküldi a „A legujabb állami telepítések Magyarországon“ cz. kiadványát a könyvtár számára.
519	2326. eln márcz. 26	Ugyanaz megküldi a „Nemes füz termelése“ cz. kiadványát.
520	2633. már. 18.	Ugyanaz megküldi a Gazdasági Tudósítók 1908. évkönyvét.
528	37. máj. 13.	A nagyváradai Kath. Kör megköszöni a díszterem átengedését a Kath. Lyceum bőjti előadásaira.
529	1435. eln. máj. 8.	A nm. VKOM. <i>szabályrendelete</i> , melynek értelmében az arczképes vasuti igazolványok kiállítása s illetőleg érvényök meghosszabbításáért járó 1 kor. illetmény ezentul nem készpénzben, hanem postai értékjegyekben fizetendő.
530	máj. 15.	† Néhai dr. Finkey József sárospataki tanár gyászlapja.
533	479. máj. 20.	Az eperjesi ág. ev. collegium meghívja az akademiát az 1687. évben ott kivégzett vértanuk emléktáblájának f. évi. jun. hó 11-én végbenemendő leleplezési ünnepélyre.

Levélt. szám	Idegen szám	T Á R G Y
534	100370--1907 márcz. 24.	A nm. VKOM. szabályrendelete az 1898. IV. t.-cz. 5. §-ában megállapított helységneveknek bizonyítványokban használata tárgyában (zárrjel között a korábbi elnevezés teendő ki)
540	május 25.	A kar Vörösmarty szobrának leleplezése alkalmából üdvözlő táviratot intéz a szoborbizottsághoz.
545	26	Az igazgató átküldi a polgármesterhez a város 1000 koronás alapítványa m. é. kamatainak felhasználásáról készített számadást.
548	56207. máj 22.	A nm. VKOM. a keleti konzuli akadémiánál az 1908—9. tanévben betöltendő ingyenes állomásokra vonatkozó pályázati hirdetményt küldi.
552	jun. 1.	Török István végzett joghallgató kérvénye Alapy-féle ösztöndíjának a szigorlati évre leendő meghosszabbítása tárgyában.
556	jun. 2.	A debreczeni ev. ref. főtanoda néhai Kiss Áron tiszántúli egyházkerületi püspök ur gyászlapját küldi.
557	47972. máj.21.	A m. keresk. muzeum igazgatósága az akadémia 1907. évi ipari beszerzésének kimutatását kéri. Átküldetett.
559	581. máj. 29.	Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja „A magyarországi románok“ cz. könyv beszerzését ajánlja. Beszereztetett.
561	jun. 4.	Néhai Nesztor József, ny. k tszéki bíró, ügyvéd, 48-as honvédhadnagy s a jogtudományi államvizsgálati bizottság kültagjának gyászlapja.
562	jun. 4.	Néhai Sarkadi Tihamér gör. kath. éneklő kanonok gyászlapja.
563	jun. 4.	A kar kérelme a jogakadémiai tanárok fizetésének rendezéséért.

Levélt. szám	Idegen szám	T Á R G Y
564	2342. jun. 2.	A nm. VKOM. úr tudatja, hogy a m. kir. kereskedelmi miniszter úr az akadémiának a magyar szent korona országainak ujonnan kiadott posta- és távirda térképét fogja küldeni.
565	4734. máj. 27.	A m. kir. orsz. posta- és távirda gazdasági hivatala megküldi az említett térképet.
566	61247. máj. 25.	A nm. VKOM. úr dr. Kiss Géza ny. r. t. évi 840 korona lakpénzét 1907. okt. 1-től utalványozza.
569	62169. máj. 25.	Ugyanaz megküldi a politikai tudományok párisi szabad iskolájának programját.
571	jun. 8.	A nm. m. kir. kereskedelemügyi miniszter megküldi az ipari sztrájkok Magyarországon című munkát a könyvtár számára.
578	jun. 12.	Az International Law Association meghívja az akadémiai t. kart a Budapesten szeptemb. 22—26. tartandó 25-ik konferenciájára.
579	jun. 14.	Felterjesztés a magántanárok II. félévi jutalomdíjának utalványozása iránt.
581	2812. jun. 12.	A nm. m. kir. belügyminiszter úr megküldi az 1897—906. évi Belügyi Közlönyt a már teljesen elfogyott 1899., 1902. és 1903. évfolyamok kivételével a könyvtár számára.
582	1754. jun. 16.	Nm. Szmrecsányi Pál püspök úr meghívja a jogakadémiát a június 18. urnapi isteni tiszteletre.
585	66654. jun. 23.	A nm. VKOM. meghagyja Pathi Nagy Lajos joghallgatót az 1907—8. önkéntesi éve alatt a 420 koronás Alap-ösztöndija élvezetében.
598	jun. 23.	Felterjesztés az 1908—2909. évre megalakított alap- és államvizsgá-

Levél- szám	Idegen szám	T Á R G Y
600	jun. 23.	lati bizottságok megerősítése tárgyában. Felterjesztés egy a Mensa Academica javára a m. kir. jótékony államsorsjáték tiszta jövedelméből kieszközlendő nagyobb összeg adományozása tárgyában.
605	jun. 24.	Az 1908—1909. I. félévi tanrend jóváhagyás végett felterjesztetik.
610	892. jun. 16.	A m. kir. postatakarékpénztár 1907. évi forgalmáról szóló jelentést küldi.
617	jul. 1.	Az 1907—1908. évi statisztikai főkimutatás az orsz. közp. stat. hivatalnak átküldetik.
618	jul. 2.	A kiténtetéssel vizsgázott joghallgatók nevei a VKOM. Hivatalos Közlönye szerkesztőségének átküldetnek.
622	jul. 3.	A Straszburbban megjelenő Minerva cz. főiskolai évkönyv szerkesztősége az akadémia 1907—1908. évi adatait kéri. Elküldettek.
623	jul. 4.	Jelentés a kar személyzetében történt változásokról.
624	—	Az ösztöndíjas joghallgatók II. félévi rovatos kimutatása felterjesztetik.
625	—	Záró jelentés az 1907—1908. évről.

Figyelmeztetés.

A beiktatások és beiratások az 1908—1909. tanévre folyó évi szeptember 1—12-ig az igazgatónál, 15-ig az egyes tanároknál eszközöltetnek, ezen napon túl a fölvétel csak külön engedély alapján történhetik.

A beiratás alkalmával minden *ujjonnan* belépő joghallgató köteles 6 kor. beiratási díjat a könyvtár, és *minden* joghallgató 1 koronát a Mensa Academica javára lefizetni. Az I. félévi tandíj is a beiratáskor fizetendő. Ugyanakkor benyújtandók a kellően (érettségi bizonyítvánnyal, leczkekönyvvel és legújabb keletű hatósági szegénységi bizonyítvánnyal) felszerelendő tandíjmentességi kérvények.

A pót- és ismétlő alapvizsgálatok f. évi szept. 9-től 14-ig tartatnak.

A „Veni Sancte“ szept. 15-én lesz, a nyilvános előadások szept. 16-án kezdetnek meg.

Kelt Nagyvárad, 1908. július 1-én.

Az igazgatóság.

T a r t a l o m.

	Lap.
I. Történelmi visszatekintés — — — — —	3
II. A jogtanári kar személyzete	4
III. Vizsgálati bizottságok — — — — —	6
IV. Az 1907—1908. tanév története — — — — —	7
V. A tanárok irodalmi működése — — — — —	29
VI. Ifjúsági egyletek — — — — —	31
VII. A tanárok és az általuk előadott tantárgyak átnézete — —	35
VIII. Akadémiai hallgatók — — — — —	37
IX. A tandíj alól egészen és félig felmentettek kimutatása — —	43
X. Tananyag — — — — —	44
XI. Ösztöndíjasok — — — — —	46
XII. Vizsgálatok — — — — —	47
XIII. A joghallgatók statisztikai átnézete -- — — — —	50
XIV. Akadémiai könyvtár — — — — —	52
XV. Levéltári szemle — — — — —	53